

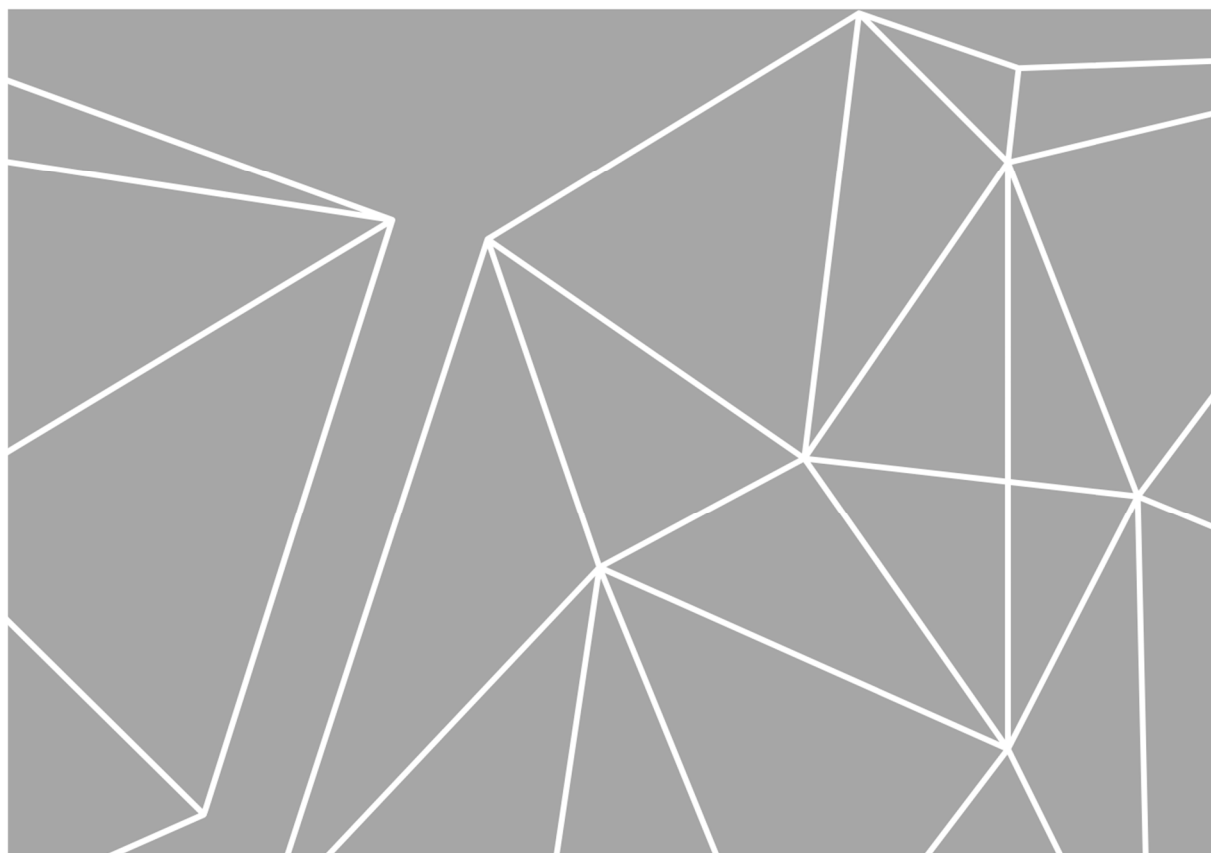

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

SIJEČANJ 2022.

METODOLOGIJA

za izradu programa obrazovanja odraslih
za stjecanje mikrokvalifikacija,
djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih
kvalifikacija financiranih putem vaučera i
drugih izvora financiranja

SADRŽAJ

Kazalo pojmova

1. Polazište za izradu metodologije
2. Kratko o nastanku, ideji i konceptu Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira
3. Svrstavanje kvalifikacija
 - 3.1. Klase kvalifikacija
 - 3.2. Razina kvalifikacija
 - 3.3. Obujam kvalifikacija
 - 3.4. Vrste kvalifikacija
4. Skup(ovi) ishoda učenja – mikrokvalifikacije
 - 4.1. Mikrokvalifikacija
 - 4.2. Opisnice skupova ishoda učenja
5. Kurikulumi/programi obrazovanja odraslih za stjecanje kvalifikacija
 - 5.1. Programi obrazovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije
 - 5.2. Programi obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije
 - 5.3. Programi obrazovanja za stjecanje skupa ili skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije)
6. Od ideje do realizacije – planiranje programa za stjecanje skupova ishoda učenja – opće preporuke
7. Elementi programa obrazovanja odraslih
 - 7.1. Opći dio
 - 7.1.1. Sektor i obrazovni sektor kojemu pripada kvalifikacija/skup(ovi) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)
 - 7.1.2. Nazivi programa obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)
 - 7.1.3. Vrsta programa
 - 7.1.4. Predlagatelj programa obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)
 - 7.1.5. Razina kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)
 - 7.1.6. Obujam kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija) u CSVET bodovima
 - 7.1.7. Dokumenti na temelju kojih je izrađen program obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)
 - 7.1.8. Uvjeti za upis u program
 - 7.1.9. Uvjeti stjecanja programa (završetka programa obrazovanja)
 - 7.1.10. Trajanje i načini izvođenja nastave
 - 7.1.11. Horizontalna i vertikalna prohodnost
 - 7.1.12. Materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa obrazovanja
 - 7.1.13. Kompetencije koje se programom stječu
 - 7.1.14. Preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa obrazovanja

Kazalo pojmova

- 1) *cjelovita kvalifikacija* je kvalifikacija koja samostalno udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja
- 2) *cjeloživotno učenje* su svi oblici učenja tijekom života čija je svrha stjecanje i unaprjeđivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe te potrebe tržišta rada
- 3) *djelomična kvalifikacija* je kvalifikacija koja samostalno ne udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja, nego isključivo uz odgovarajuću cjelovitu kvalifikaciju, odnosno uz jednu ili više drugih odgovarajućih djelomičnih kvalifikacija, u skladu sa standardom cjelovite kvalifikacije
- 4) *Hrvatski kvalifikacijski okvir* (u daljnjem tekstu: HKO) instrument je uređenja sustava kvalifikacija u Republici Hrvatskoj koji osigurava jasnoću, pristupanje stjecanju, utemeljeno stjecanje, prohodnost i kvalitetu kvalifikacija kao i povezivanje razina kvalifikacija u Republici Hrvatskoj s razinama kvalifikacija EQF-a (Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje) i QF-EHEA (Kvalifikacijski okvir Europskog prostora visokog obrazovanja) te posredno s razinama kvalifikacija kvalifikacijskih okvira u drugim zemljama
- 5) *ishodi učenja* su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja
- 6) *kompetencije* su znanja i vještine te pripadajuća samostalnost i odgovornost
- 7) *kvalifikacija* je naziv za objedinjene skupove ishoda učenja određenih razina, obujma, profila, vrste i kvalitete. Dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba
- 8) *Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih (NISOO)* je informacijski sustav koji objedinjuje evidencije o ustanovama, programima obrazovanja i programima vrjednovanja, polaznicima, pristupnicima, andragoškim voditeljima i nastavnicima u obrazovanju odraslih te evidencije o drugim podatcima važnim za praćenje stanja i razvoj sustava obrazovanja odraslih, a koji vodi ministarstvo nadležno za obrazovanje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo)
- 9) *obrazovanje odraslih* označava djelatnost formalnog obrazovanja odraslih koju izvodi ovlaštena pravna osoba prema odobrenim programima, radi stjecanja i unaprjeđivanja kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe te potrebe tržišta rada, a koje se dokazuju javnom ispravom koju izdaje pravna osoba ovlaštena za provedbu formalnog obrazovanja odraslih

- 10) *obrazovni sektor* je skupina kvalifikacija jednog obrazovnog područja i zanimanja koja koriste ishode učenja tih kvalifikacija na radnom mjestu, a na temelju kojih se grupiraju obrazovni programi i definiraju sektorska vijeća
- 11) *osposobljavanje* je obrazovanje za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije) i/ili kvalifikacije koje se stječu na razinama 2, 3 i 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s razine 1 HKO-a
- 12) *polaznik* je osoba koja je uključena u program obrazovanja odraslih
- 13) *program obrazovanja odraslih/kurikulum* (u daljnjem tekstu: program obrazovanja) je formalni program obrazovanja odraslih za stjecanje kvalifikacije
- 14) *registar HKO-a* je sustav vođenja podataka o skupovima ishoda učenja, standardima zanimanja, standardima kvalifikacija, programima za stjecanje i vrjednovanje skupova ishoda učenja, programima za vrjednovanje skupova ishoda učenja, programima za stjecanje kvalifikacija te drugih važnih podataka radi njihova povezivanja i usklađivanja
- 15) *sektor* je skupina kvalifikacija jednog obrazovnog područja i zanimanja koja koriste ishode učenja tih kvalifikacija na radnim mjestima
- 16) *skup ishoda učenja* najmanji je cjelovit skup povezanih ishoda učenja određene razine, obujma i profila
- 17) *strukovno specijalističko usavršavanje* je obrazovanje za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije) i/ili kvalifikacije na razini 5 HKO-a u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje, a pristupa im se najmanje s razine 4 HKO-a
- 18) *stručno mišljenje* je dokument kojim Agencija utvrđuje ispunjava li program obrazovanja i/ili program vrjednovanja uvjete zadane odgovarajućim standardom kvalifikacije ili skupom ishoda učenja iz Registra HKO-a.
- 19) *standard kvalifikacije* je sadržaj i struktura određene kvalifikacije. Uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije te podatke koji su potrebni za osiguravanje i unapređenje kvalitete standarda kvalifikacije
- 20) *standard zanimanja* je popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje
- 21) *usavršavanje* u obrazovanju odraslih je obrazovanje za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije) i/ili kvalifikacija koje se stječu na razini 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s iste razine
- 22) *ustanova za obrazovanje odraslih* je ustanova koja provodi programe obrazovanja odraslih

23) *vaučer* je financijski instrument dodjele javnih sredstava polaznicima obrazovanja odraslih koji se dodjeljuje na temelju ugovora o obrazovanju odraslih

24) *vrjednovanje skupova ishoda učenja* je ocjenjivanje stečenih kompetencija, uključujući izdavanje potvrde ovlaštene pravne ili fizičke osobe, u skladu s unaprijed utvrđenim i prihvaćenim kriterijima i standardima

25) *vrjednovanje kvalitete* je proces procjene kvalitete rada ustanova koja se temelji na vanjskom vrjednovanju rada ustanove i nalazima stručnih, upravnih te inspekcijskih nadzora nad radom ustanove.

1. Polazište za izradu metodologije

Stupanjem na snagu *Zakona o obrazovanju odraslih* sustav obrazovanja odraslih u potpunosti se usklađuje sa *Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru* a metodologija izrade programa obrazovanja odraslih utemeljuje se na propisima koji reguliraju *Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO)*.

Uključivanje ustanova za obrazovanje odraslih u nacionalni sustav kvalifikacija značajan je pomak prema ostvarenju glavnih ciljeva svih europskih suvremenih društava – sustavu **cjeloživotnog učenja i profesionalne mobilnosti**. Koncept cjeloživotnog učenja utkan je u temelje obrazovanja odraslih i upravo je ono glavni promicatelj ideje profesionalne mobilnosti kroz široku ponudu programa obrazovanja namijenjenih odraslim osobama koje se žele osposobiti za nove vještine, usavršavati u zanimanju ili prekvalificirati za nova zanimanja. No, dosadašnji nedostatak mehanizama koji bi kontrolirali kvalitetu ili obvezivali ustanove na ujednačenost programa kojima se stječu iste ili slične kvalifikacije dovodio je do nepouzdanosti, pa i nepovjerenja prema kvalifikacijama stečenim u sustavu obrazovanja odraslih. HKO je instrument koji definira jasne standarde kvalitete i njene provjere, stoga je uključenost ustanova obrazovanja odraslih u sustav kvalifikacija od iznimnog značaja za sveukupni sustav hrvatskoga obrazovanja.

Hrvatski kvalifikacijski okvir instrument je koji definira jasne standarde kvalitete obrazovnih programa odnosno kurikulumu u Republici Hrvatskoj a slijedi koncept Europskog kvalifikacijskog okvira (European Qualification framework - EQF) koji ima zadaću povezati nacionalne okvire i učiniti ih međusobno prepoznatljivim i pouzdanim.

Ulaskom u Hrvatski kvalifikacijski sustav ustanove za obrazovanje odraslih preuzimaju odgovornosti uspješnog i kvalitetnog provođenja obrazovnih aktivnosti, a provode se programi za koje se dokaže stvarna potreba ili opravdanost u svijetu rada.

Usklađivanjem s HKO-om programi obrazovanja otvaraju nove mogućnosti cjeloživotnog učenja, olakšavaju prohodnost kroz sustav (horizontalnu i vertikalnu), nadograđuju potrebna specifičnih znanja za određena zanimanja i u konačnici omogućavaju lakšu mobilnost i prepoznatljivost kvalifikacija na čitavom europskom prostoru.

Osim usklađivanja s redovitim obrazovanjem, novi zakonodavni okvir obrazovanja odraslih uvodi i novine koje dosad u sustavu hrvatskog obrazovanja nisu provedene. Riječ je o programima vrjednovanja koji će biti uređeni posebnom metodologijom te uvođenju pojma mikrokvalifikacije.

Mikrokvalifikacija (eng. *Microcredential*) kao pojam tek odnedavno ulazi u uporabu u širem europskom obrazovnom prostoru i odnosi se na dokaz o posjedovanju znanja i vještina,

odnosno kompetencija stečenih kroz kraći vremenski period, a koji je prepoznatljiv na tržištu rada.

Uvođenje mikrokvalifikacija u obrazovni sustav posljednja je ključna aktivnost najavljena u *Europskom stupu socijalnih prava* i *Programu vještina* te zaokružuje ciljeve europskih strategija za razvoj i jačanje Europske Unije na putu prema zelenoj i digitalnoj tranziciji i oporavku od posljedica pandemije uzrokovane virusom SARS-CoV-2.

Globalni događaji i previranja u svijetu rada, osobito ubrzani pandemijskom krizom, iskristalizirali su činjenicu da jedino društvo znanja, odnosno društvo koje je spremno na stalne promjene i unaprjeđenja te brze prilagodbe može odgovoriti izazovima neizvjesne, ali zasigurno drukčije budućnosti. Stoga su programi obrazovanja koji pojedincima omogućuju brži i lakši pristup tržištu rada, napredovanje u poslu, nadogradnju postojećih znanja u zanimanju ili pak služe osobnom razvoju stavljeni u središte interesa europske obrazovne politike odraslih.

Dodatni poticaj razvoju i implementaciji mikrokvalifikacija pružen je kroz mogućnosti financiranja programa za stjecanje kompetencija potrebnih na tržištu rada kroz strukturne i investicijske fondove te mehanizme za oporavak i otpornost. Europska komisija kroz vlade zemalja članica potiče stvaranje popisa relevantnih znanja i vještina koje pojedincima omogućuju ažuran pregled potreba na tržištu rada, a različite institucije pozivaju se na razvoj programa za poučavanje potrebnih vještina.

Europska komisija, idejna začetnica mikrokvalifikacija, poslala je svim zemljama članicama Europske unije poziv na usvajanje zajedničke definicije mikrokvalifikacija, izradu popisa standardnih elemenata, odnosno sastavnica programa te ključnih principa na kojima se izrađuju i izdaju potvrde o stečenim znanjima. Ova metodologija prilog je daljnjoj razradi i smještanju mikrokvalifikacija u hrvatski obrazovni sustav odraslih – u skladu s postojećim/trenutnim zakonodavnim okvirima.

U skladu s navedenim, ova metodologija donosi konkretne upute za planiranje, kreiranje i izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija koje se prema *Zakonu o obrazovanju odraslih* mogu financirati putem vaučera ili putem drugih izvora financiranja.

U prvom dijelu metodologija sadrži definicije osnovnih pojmova definiranih Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom s naglaskom na sastavnice koje se odnose na sustav obrazovanja odraslih. Drugi dio opisuje proces planiranja i donosi konkretne upute za izradu programa obrazovanja odraslih po koracima a u završnom dijelu priloženi su primjeri izrade programa.

Programi obrazovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije koji se provode u redovitom obrazovanju provode se na temelju programa propisanih za redovito obrazovanje i uz odgovarajuću primjenu propisa koji reguliraju djelatnost odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja te nisu obuhvaćeni ovom metodologijom.

2. Ukratko o nastanku, ideji i konceptu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

Kvalifikacijski okvir kao mjesto gdje su usporedive iste ili slične kvalifikacije stečene na raznim mjestima, nastao je kao odgovor na potrebe gospodarstva uslijed novih globalizacijskih promjena. Digitalizacija, migracije i klimatske promjene samo su dio događanja koji su u bitnome promijenile svijet, uzrokovale nestanak cijelog niza ranijih zanimanja i otvorile potražnju za novim znanjima i vještinama.

Tradicionalno obrazovanje dosadašnjim mehanizmima nije moglo odgovoriti na nastale potrebe tržišta rada pa je reforma obrazovanja na prvo mjesto postavila zadatak povezivanja stvarnih potreba tržišta rada i definiranje koncepta standardiziranosti, odnosno uvjeta koji ispunjavaju zahtjeve kojima se postiže transparentnost, pouzdanost, osiguravanje kvalitete te fleksibilnost u obrazovanju.

Ideja standardiziranosti prisutna je već u nazivima dokumenata na kojima se temelji Hrvatski kvalifikacijski okvir – **standard zanimanja** i **standard kvalifikacije**.

Kroz standard zanimanja i standard kvalifikacija Hrvatski kvalifikacijski okvir uvodi u hrvatsko obrazovanje potpuno novi pristup planiranja i programiranja obrazovnog procesa utemeljen na pojmovima **kompetencije** i **ishoda učenja** kao osnove svake kvalifikacije.

Standard zanimanja je dokument koji sadrži popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje. Izradom standarda zanimanja započinje proces izrade obrazovnih programa, odnosno povezivanje potreba tržišta rada s obrazovnim programima.

Ispitivanja tržišta rada provode se propisanim alatima, uglavnom anketiranjem tržišta te korištenjem posebnih baza podataka, a konačni popis poslova i kompetencija predstavlja svojevrsni konsenzus među nizom poslodavaca i zaposlenika iz različitih regija.

Standard kvalifikacije je dokument kojim su određeni sadržaj i struktura određene kvalifikacije. Uključuje sve podatke potrebne za određivanje razine, obujma i profila kvalifikacije kao i podatke koji su potrebni za osiguravanje i unaprjeđenje kvalitete standarda kvalifikacije.

Standard kvalifikacije temelji se na ishodima učenja koji su grupirani u logičke cjeline – skupove ishoda učenja.

Veza standarda zanimanja i standarda kvalifikacije najlakše i pojednostavljeno se može opisati kao "prevođenje" kompetencija potrebnih za obavljanje posla u ishode obrazovnog procesa, tj. standard zanimanja sadrži popis ključnih poslova i kompetencija, a standard kvalifikacije sadrži popis ishoda učenja, tj. opis onoga što će učenik znati i moći na kraju obrazovnog procesa.

Programi obrazovanja/kurikulumi posljednji su dokumenti u nizu koji se izrađuju na temelju opisnica sadržanih u standardu zanimanja i standardu kvalifikacija. Programom obrazovanja razrađuju se načini i slijed stjecanja ishoda učenja te daju smjernice za pravilno uvođenje učenja temeljenog na radu u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Proces učenja temeljenog na radu ključni je pristup te posebnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. S ishodima učenja trebaju biti povezane metode učenja i poučavanja i metode vrjednovanja, a sve radi postizanja primjerene kvalitete usvojenosti svih skupova ishoda učenja, odnosno radi stjecanja kompetencija koje su određene ključnim poslovima/skupovima kompetencija pojedinih standarda zanimanja.

3. Svrstavanje kvalifikacija

Kvalifikacije su središnji pojam Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO).

Kvalifikacija je naziv za objedinjeni skup ishoda učenja određenih razina, obujma, profila/discipline, vrste i kvalitete. Dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.

Kvalifikacije se *Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru*¹svrstavaju prema klasama, razinama i vrstama. Svaki pojam sadrži određene informacije izražene nazivom ili numeričkom oznakom i služi jasnijem klasificiranju kvalifikacija na širem europskom prostoru i prepoznatljivosti među različitim obrazovnim sustavima.

3.1. Klase kvalifikacija

Klasa kvalifikacije prema *Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru* može biti **cjelovita** i **djelomična**.

Cjelovita kvalifikacija definirana je kao kvalifikacija koja samostalno udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada i/ili za nastavak obrazovanja.²

Djelomična je ona koja isključivo uz odgovarajuću cjelovitu ili druge djelomične kvalifikacije udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada i/ili nastavak obrazovanja.³

Djelomična kvalifikacija relativno je nov pojam u hrvatskom obrazovanju koji u uporabu ulazi uvođenjem *Zakona o HKO-u*, dok je u praksi i ranije postojala. Ona najčešće služi kao **dopuna** cjelovitoj kvalifikaciji te omogućuje obavljanje određenog zanimanja. Na višim obrazovnim razinama to je npr. djelomična kvalifikacija koja se stječe programom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke izobrazbe i kao takva omogućuje obavljanje novog zanimanja za profesije različitih profila. Djelomična kvalifikacija može biti **dodatak** cjelovitoj kvalifikaciji kad proizlazi iz posebnih zahtjeva tržišta rada i veže se za različita zanimanja poput zaštite od požara, zaštite na radu, gospodarenja otpadom, zaštite okoliša, upravljanja projektima i tome slično, ili u nekim slučajevima, kao naprimjeru podsektoru Ekonomija, djelomične

¹ v. Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, Narodne novine, broj 22/13, 41/16 – Odluka USRH, 64/18, 47/20 – Odluka USRH, 20/21

²usp. *Smjernice za razvoj standarda kvalifikacija u visokom obrazovanju*, Hrvatski kvalifikacijski okvir, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb, 2019., str. 11-12.

³usp. *Smjernice za razvoj standarda kvalifikacija u visokom obrazovanju*, Hrvatski kvalifikacijski okvir, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb, 2019., str. 11-12.

kvalifikacije *Knjigovođa* i *Asistent za upravljenje projektima* dio sucjelovite kvalifikacije: *Referent za poslovnu ekonomiju*.

U sustavu obrazovanja odraslih djelomične kvalifikacije stjecale su se i ranije, a nastaviti će se i ubuduće s različitim programima osposobljavanja, programima usavršavanja i strukovnog specijalističkog usavršavanja.

Klasa kvalifikacije određuje se prilikom izrade standarda kvalifikacije ovisno o njenoj ulozi.

3.2. Razine kvalifikacija

Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru uspostavljeno je trinaest razina cjelovitih kvalifikacija: 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 5, 6 st., 6 sv., 7.1 st., 7.1. sv. 7.2 sv., 8.1, 8.2 i šest razina djelomičnih kvalifikacija: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Razina se kvalifikacije, također, određuje prilikom izrade standarda kvalifikacije.

Razine cjelovitih kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih su:

Razina 1 – kvalifikacija stečena osnovnoškolskim obrazovanjem

Razina 2 – kvalifikacija stečena završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja

Razina 3 – kvalifikacija stečena završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine

Razina 4.1 – kvalifikacija stečena završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od tri ili dužem od tri, a kraćem od četiri godine

Razina 4.2 – kvalifikacija stečena završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju četiri ili više godina

Razina 5 – kvalifikacije stečene završetkom strukovnoga specijalističkog usavršavanja i osposobljavanja; programa za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanog radnog iskustva

Razine djelomičnih kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih su 2, 3, 4 i 5 u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje (za razliku od razine 5 studijskih programa usavršavanja). Za razliku od razina cjelovitih kvalifikacija, razine djelomičnih kvalifikacija nemaju podrazine (npr. 4.1 ili 4.2.).

Cjelovitim i djelomičnim kvalifikacijama pridružuju se razine Hrvatskog kvalifikacijskog okvira uz **minimalne uvjete za pristupanje** (tablica 1.) i **stjecanje pojedinih kvalifikacija** (tablica 2.).

Razine su pridružena numerička oznaka koja označava stupanj obrazovanja. Minimalni uvjeti za pristupanje predstavljaju uvjete upisa u program za stjecanje određene kvalifikacije.

Pristupa im se uz posjedovanje cjelovite kvalifikacije određene razine koja ujedno predstavlja i minimalni uvjet za pristupanje stjecanju djelomične kvalifikacije.

Minimalni uvjeti za pristupanje stjecanju cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih prikazani su tablicom 1.

MINIMALNI UVJETI ZA PRISTUPANJE KVALIFIKACIJAMA (Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru) (Narodne novine 22/2013, 41/2016, 64/2018, 47/2020, 20/2021.)		
Razina kvalifikacije	Cjelovita kvalifikacija	Djelomične kvalifikacije
1	-	
2	kvalifikacija na razini 1	Cjelovita kvalifikacija na razini 1
3	kvalifikacija na razini 1	Cjelovita kvalifikacija na razini 1
4.1	kvalifikacija na razini 1	Cjelovita kvalifikacija na razini 1
4.2	kvalifikacija na razini 1	Cjelovita kvalifikacija na razini 1
5	kvalifikacija na razini 4.1 ili višoj	Cjelovita kvalifikacija na razini 4.1

Tablica 1. Minimalni uvjeti za pristupanje stjecanju kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih

MINIMALNI UVJETI ZA STJECANJE KVALIFIKACIJA (Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru) (Narodne novine 22/2013, 41/2016, 64/2018, 47/2020, 20/2021.)		
Razina kvalifikacije	Uvjeti za stjecanje kvalifikacije (razina skupova ishoda učenja) Cjelovita kvalifikacija	Djelomične kvalifikacije
1	-	
2	najmanje 20 CSVET bodova na 2. ili višoj razini SIU	najmanje 10 odgovarajućih HROO/CSVET/ECTS bodova od kojih je najmanje 50% na razini odgovarajuće djelomične kvalifikacije
3	najmanje 60 CSVET bodova na 3. ili višoj razini SIU	
4.1	najmanje 120 CSVET bodova na 4. ili višoj razini SIU	
4.2	najmanje 150 CSVET bodova na 4. ili višoj razini SIU	
5	najmanje 30 CSVET ili 60 ECTS bodova na 6. ili višoj razini SIU	

Tablica 2. Minimalni uvjeti za stjecanje kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih

3.3. Obujam kvalifikacija

Svakom kvalifikacijom mora se steći propisani minimalni obujam⁴ kvalifikacije koji obuhvaća skupove ishoda učenja unutar standarda kvalifikacije.

Minimalni obujam kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih iskazuje se kreditnim bodovima: HROO (Hrvatski sustav bodova općeg obrazovanja) i CSVET (*Croatian Credit System for Vocational Education* odnosno Hrvatski sustav bodova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja).

⁴ Obujam kvalifikacije može biti veći, ali ne može biti manji od propisanog minimalnog obujma

Jedan HROO bod buhvaća 15 do 25 radnih sati u trajanju od 60 minuta potrebnih za stjecanje odgovarajućih ishoda učenja i primjenjuje se u osnovnoškolskom i gimnazijskom obrazovanju.

Jedan CSVET bod buhvaća 15 do 25 radnih sati u trajanju od 60 minuta potrebnih za stjecanje odgovarajućih ishoda učenja i primjenjuje se u strukovnom obrazovanju.

Sustav kreditnih bodova nastao je u visokom obrazovanju primarno kao sredstvo komunikacije i prepoznatljivosti među različitim nacionalnim obrazovnim sustavima i danas je postao osnova za izračun vremena potrebnog za svladavanje ciljanih znanja i vještina.

Broj bodova, međutim, ne odražava vrijeme potrebno za realizaciju programa u ustanovi već prikazuje vrijeme koje je potrebno prosječnom **polazniku** da bi ostvario ishode učenja koji su sadržani u standardu kvalifikacije odnosno programu.

Ovakav sustav bodovanja objedinjuje vrijeme potrebno za učenje i poučavanje teorijskih sadržaja, učenje temeljeno na radu, samostalni rad polaznika koji provodi u pripremi za nastavu i obavljanju zadaća te vrijeme potrebno za vrjednovanje ishoda učenja.

Relativna vrijednost boda (raspon od 15 do 25 sati) različito je uređena u različitim nacionalnim sustavima. Sustav obrazovanja odraslih preuzima vrijednost boda koja je dogovorena u sustavu strukovnog obrazovanja i računa se u vrijednosti 25 sati u trajanju od 60 minuta.

Minimalni **obujam** cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih prikazan je u tablici 3.

MINIMALAN OBUJAM KVALIFIKACIJA PREMA HRVATSKOM KVALIFIKACIJSKOM OKVIRU (Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru) (Narodne novine 22/2013, 41/2016, 64/2018, 47/2020, 20/2021.)		
Razina kvalifikacije	Uvjeti za stjecanje kvalifikacije (razina skupova ishoda učenja)	Djelomične kvalifikacije
	Cjelovita kvalifikacija	
1	najmanje 480 HROO bodova	najmanje 10 odgovarajućih HROO/CSVET/ECTS bodova
2	najmanje 20 CSVET bodova	
3	najmanje 60 CSVET	
4.1	najmanje 180 CSVET bodova	
4.2	najmanje 240 CSVET bodova	
5	najmanje 60 CSVET	

Tablica 3. Minimalan obujam kvalifikacija u obrazovanju odraslih prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru

3.4. Vrste kvalifikacija

Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru propisuje šest vrsta kvalifikacija: kvalifikacije koje se stječu završetkom osnovnoškolskog obrazovanja, kvalifikacije koje se stječu strukovnim obrazovanjem, kvalifikacije koje se stječu umjetničkim obrazovanjem, kvalifikacije koje se

stječu gimnazijskim obrazovanjem, kvalifikacije koje se stječu završetkom stručnih studija i kvalifikacije koje se stječu završetkom sveučilišnih studija.

Sustav obrazovanja odraslih obuhvaća:

- kvalifikaciju koja se stječe završetkom osnovnog obrazovanja a koja je temelj za vertikalnu i horizontalnu prohodnost u sustavu obrazovanja i cjeloživotnog učenja
- kvalifikacije koje se stječu strukovnim i umjetničkim obrazovanjem potvrđuju posjedovanje temeljnih i strukovnih kompetencija za dobivanje kvalifikacija koje omogućuju obavljanje zanimanja i daljnje obrazovanje, osposobljenost za život i rad u promjenjivim kontekstima tržišta rada, u skladu s društvenim potrebama i cjeloživotnog učenja, a u funkciji osobnog razvoja te gospodarskog i općeg razvoja društva
- kvalifikaciju koja se stječe gimnazijskim obrazovanjem potvrđuje posjedovanje temeljnih (općeobrazovnih) i stručnih kompetencija, osposobljenost za život i rad u promjenjivim društveno-kulturnom kontekstu prema zahtjevima tržišnoga gospodarstva te u skladu s društvenim potrebama i osposobljenost za cjeloživotno učenje

4. Skup(ovi) ishoda učenja - mikrokvalifikacije

Zakon o obrazovanju odraslih uvodi i obrazovanje za stjecanje skupova ishoda učenja ili mikrokvalifikaciju. Osim *Zakona o obrazovanju odraslih*, propisi kojima se regulira obrazovanje, uključujući *Zakon o HKO-u*, preciznije ne definiraju pojam mikrokvalifikacije.

4.1. Mikrokvalifikacija

U pojmovniku *Zakona o obrazovanju odraslih* mikrokvalifikacija je definirana kao obrazovanje za stjecanje skupova ishoda učenja i to kao osposobljavanje, usavršavanje i strukovno specijalističko usavršavanje – kao i djelomična kvalifikacija. Ipak, osposobljavanja, usavršavanja i strukovna specijalistička usavršavanja, koja se provode programima za stjecanje skupova ishoda učenja odnosno mikrokvalifikacija, razlikuju se od djelomičnih kvalifikacija.

Osnovna osobina mikrokvalifikacije je fleksibilnost, odnosno prilagođenost potrebama pojedinca za stjecanjem ciljanih znanja i vještina – bez potrebe ponavljanja dijela sadržaja koje je ranije, kroz obrazovanje ili rad, stekao i bez potrebe učenja sadržaja koji nisu neposredno vezani za područje interesa pojedinca. Programi za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacija) stoga omogućuju izbor i/ili kombiniranje skupova ishoda učenja manjeg obujma iz neke cjelovite ili djelomične kvalifikacije. Programi za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacija) usmjereni su, kao nikada ranije, na potrebe polaznika te daju poseban poticaj cjeloživotnom učenju, uključenosti odraslih u obrazovanje i omogućavanje zapošljivosti.

Dok su skupovi ishoda učenja cjelovite i djelomične kvalifikacije određeni standardom kvalifikacije upisanim u Registar HKO-a, skupovi ishoda učenja koji se stječu programima za stjecanje mikrokvalifikacija mogu se preuzimati kako iz cjelovite tako i iz djelomične kvalifikacije te se mogu kombinirati u programe manjeg obujma – prema potrebama pojedinca ili svijeta rada.

Mikrokvalifikacijom se stječu dijelovi cjelovitih ili djelomičnih kvalifikacija izraženi skupom ili skupovima ishoda učenja, a koje su pojedincu potrebni iz različitih razloga – bilo nastavka obrazovanja, stjecanja ciljanih znanja i vještina ili za potrebe dokumentiranja stečenih kompetencija.

Mikrokvalifikacija, konačno, bez obzira na njen naziv, nije kvalifikacija u pravom smislu te riječi već obrazovanje za stjecanje dijelova kvalifikacija, odnosno pojedinih skupova ishoda učenja,

a koje su pojedincu potrebne iz različitih razloga – bilo nastavka obrazovanja, stjecanja ciljanih znanja i vještina ili za potrebe dokumentiranja stečenih kompetencija.

Stečeni skupovi ishoda učenja dokazuju se uvjerenjem o stečenim skupovima ishoda učenja, koji prikazuju njihov konačni obujam i razinu ili razine.

4.2. Opisnice skupova ishoda učenja

Skup ishoda učenja najmanji je cjelovit skup povezanih ishoda učenja iste razine, obujma i profila, a sastavni je dio svakog standarda kvalifikacije.

Svaki skup ishoda učenja obično sadrži 4 do 10 ishoda učenja koji čine logičnu cjelinu i povezani su zajedničkim nazivom koji odražava koji se ishodi učenja stežu uspješnim svladavanjem skupa. Ishodi učenja predstavljaju znanja i vještine odnosno kompetencije stečene učenjem i dokazane nakon postupka učenja.

Pravilnik o Registru HKO-a propisuje sljedeće elemente skupa ishoda učenja:

1. šifru skupa ishoda učenja,
2. šifru standarda kvalifikacije kojemu skup ishoda učenja pripada,
3. naziv skupa ishoda učenja,
4. razinu koju skup ishoda učenja ima u HKO-u,
5. obujam,
6. popis ishoda učenja,
7. uvjete za pristupanje stjecanju ishoda učenja,
8. materijalne i kadrovske uvjete potrebne za stjecanje skupova ishoda učenja,
9. materijalne i kadrovske uvjete potrebne za vrjednovanje skupa ishoda učenja,
10. postupak i primjere vrjednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja

U Hrvatskom kvalifikacijskom okviru uspostavljeno je osam razina skupova ishoda učenja: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8. Kao i razine djelomičnih kvalifikacija, razine skupova ishoda učenja nemaju podrazine (npr. 4.1 ili 4.2).

Uz svaki skup ishoda učenja upisan je obujam izražen HROO ili CSVET bodovima odnosno vremenom koje je potrebno prosječnom polazniku da bi stekao predloženi skup ishoda učenja. Minimalni obujam jednog skupa ishoda učenja je 1 HROO ili 1 CSVET.

Skupovima ishoda učenja određeni su minimalni uvjeti za pristupanje i stjecanje skupova. Ovi uvjeti opisuju koje je kvalifikacije ili pak druge skupove ishoda učenja potrebno steći prije mogućnosti pristupanja stjecanju tih skupova.

Primjer 1. Skup ishoda učenja *Temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja* iz *Standarda kvalifikacije referent za poslovnu ekonomiju (cjelovita kvalifikacija na razini 4.2)*

Naziv prijedloga skupa ishoda učenja	Temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja
Razina skupa ishoda učenja prema HKO-u	4
Prijedlog obujma	1 CSVET
Popis ishoda učenja	1. protumačiti temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja s naglaskom na njegovu multidisciplinarnost 2. analizirati partnerske odnose organizacije i različitih dionika u provođenju društveno odgovornog poslovanja 3. raspraviti odnos koncepta društveno odgovornog poslovanja i poslovne etike 4. povezati aktivnosti društveno odgovornog poslovanja s ciljevima održivog razvoja
Uvjeti za pristupanje stjecanju skupa ishoda učenja	Cjelovita kvalifikacija na razini 1.
Materijalni i kadrovski uvjeti potrebni za stjecanje/vrjednovanje skupa ishoda učenja	Materijalni uvjeti: projektor, računalo za nastavnika s pristupom internetu Kadrovski uvjeti: najmanje razina 7.1 HKO-a (300 ECTS) odgovarajućeg profila. Specifična znanja povezana sa SIU mogu biti stečena formalnim obrazovanjem, neformalnim i informalnim učenjem
Materijalni i kadrovski uvjeti potrebni za vrjednovanje skupa ishoda učenja (samo ako se razlikuju od uvjeta za stjecanje)	Materijalni uvjeti: projektor, računalo za nastavnika s pristupom internetu Kadrovski uvjeti: najmanje razina 7.1 HKO-a (300 ECTS) odgovarajućeg profila. Specifična znanja povezana sa SIU mogu biti stečena formalnim obrazovanjem, neformalnim i informalnim učenjem
Postupak i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja	Opis radne situacije i/ili projektnog zadatka: Polaznik na temelju istraživačkog rada povezuje temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja s ciljevima održivog razvoja. Zadatak: Polaznik na mrežnim stranicama pronalazi Globalne ciljeve održivog razvoja do 2030. godine. Odabire jedan cilj održivog razvoja, prepoznaje važnost odabranog cilja u svojoj lokalnoj zajednici, analizira dionike u provođenju društveno odgovornog poslovanja u lokalnoj zajednici te svoje zaključke predstavlja na plakatu. Izrađeni plakat postavlja u radnu mapu. Polaznici raspravljaju o konceptu društveno odgovornog poslovanja i povezuju s ciljevima održivog razvoja. Vrjednovanje: Pomoću unaprijed definiranih kriterija za elemente vrjednovanja (društveno odgovorno poslovanje, globalni ciljevi) nastavnik boduje izrađeni plakat. Polaznik provodi vršnjačko vrjednovanje izrađenih plakata.

Primjer 2. Skup ishoda učenja *Ergonomska načela u uredskom poslovanju* iz *Standarda kvalifikacije referent za poslovnu ekonomiju (cjelovita kvalifikacija na razini 4.2)*

Naziv prijedloga skupa ishoda učenja	Ergonomska načela u uredskom poslovanju
Razina skupa ishoda učenja prema HKO-u	3
Prijedlog obujma	1 CSVET
Popis ishoda učenja	1. opisati ergonomske oblikovano radno mjesto 2. primijeniti ergonomska načela pri korištenju uredske opreme 3. prilagoditi utjecaje iz radne okoline ergonomske načelima 4. primijeniti vježbe rasterećenja pri radu s računalom
Uvjeti za pristupanje stjecanju skupa ishoda učenja	Cjelovita kvalifikacija na razini 1.
Materijalni i kadrovski uvjeti potrebni za stjecanje/vrjednovanje skupa ishoda učenja	Materijalni uvjeti: projektor, računalno za nastavnika s pristupom internetu, svaki polaznik ima pristup računalu s internetom, uredski namještaj s ergonomske stolicama, telefon i stalak za dokumentaciju Kadrovski uvjeti: najmanje razina 6 HKO-a (180 ECTS) odgovarajućeg profila. Specifična znanja povezana sa SIU mogu biti stečena formalnim obrazovanjem, neformalnim i informalnim učenjem.
Materijalni i kadrovski uvjeti potrebni za vrjednovanje skupa ishoda učenja (samo ako se razlikuju od uvjeta za stjecanje)	Materijalni uvjeti: projektor, računalno za nastavnika s pristupom internetu, svaki polaznik ima pristup računalu s internetom, uredski namještaj s ergonomske stolicama, telefon i stalak za dokumentaciju Kadrovski uvjeti: najmanje razina 6 HKO-a (180 ECTS) odgovarajućeg profila. Specifična znanja povezana sa SIU mogu biti stečena formalnim obrazovanjem, neformalnim i informalnim učenjem.
Postupak i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja	Opis radne situacije i/ili projektnog zadatka: Nastavnik priprema radno mjesto polaznika na kojem se nalazi uredska oprema koju polaznik koristi u skladno ergonomske načelima. Zadatak: Polaznik demonstrira poznavanje temeljnih ergonomske načela prilikom razmještanja uredske opreme na radnom mjestu čime se ostvaruje humanizacija rada. Kod oblikovanja radnog mjesta u radnom prostoru vodi se kriterijima sjedećeg položaja. Polaznik na radnoj plohi uredskog stola razmješta radnu opremu (monitor, višefunkcijsku tipkovnicu, miš, telefon, dokumente i sl.) te prilagođava visinu ergonomske oblikovane radne stolice. Nakon razmještanja uredske opreme objašnjava utjecaje iz radne okoline (buka, osvjetljenje, blještjenje i temperatura) s obzirom na postavljenu radnu opremu. Nakon demonstriranja pravilnog načina sjedenja na radnom mjestu polaznik će demonstrirati vježbe rasterećenja pri radu na računalu. Vrjednovanje: Pomoću unaprijed definiranih kriterija za elemente vrjednovanja (razmještanje uredske opreme, utjecaji iz radne okoline, pravilan način sjedenja pri unosu podataka, vježbe rasterećenja pri radu na računalu) nastavnik tijekom simulacije vrjednuje demonstraciju ergonomske načela i vježbi rasterećenja. Polaznik na kraju simulacije provodi samoevaluaciju rada.

5. Kurikulumi/programi obrazovanja odraslih za stjecanje kvalifikacija

Kurikulum/program obrazovanja odraslih (u daljnjem tekstu **program obrazovanja**) dokument je koji izrađuje i donosi ustanova za obrazovanje odraslih uz prethodno pozitivnostručno mišljenje Agencije.

Programi obrazovanja uređeni su i definirani *Zakonom o obrazovanju odraslih* koji navodi: Programi obrazovanja odraslih formalni su programi koji obuhvaćaju programe na razinama 1, 2, 3, 4, 4.1 i 4.2 te na razini 5 HKO-a, u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje i to:

- a) program obrazovanja za stjecanje i vrjednovanje skupova ishoda učenja, uključujući skupove ishoda učenja temeljnih vještina
- b) program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije i
- c) program obrazovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije.

5.1. Programi obrazovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije

Programi obrazovanja za **stjecanje cjelovite kvalifikacije** koji se provode i u redovitom obrazovanju provode se na temelju programa propisanih za redovito obrazovanje i uz odgovarajuću primjenu propisa koji reguliraju djelatnost odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja te **nisu obuhvaćeni ovom metodologijom**.

Programi za stjecanje cjelovite kvalifikacije temelje se na standardima kvalifikacija upisanim u Registar HKO-a.

Ukoliko standard kvalifikacije nije upisan u Registar, ustanova može predložiti izradu standarda kvalifikacije prema proma *Zakona o HKO-u* i *Pravilnika o Registru HKO-a*. U tom slučaju standard kvalifikacije temelji se na standardu zanimanja upisanom u Registar HKO-a, odnosno analizama trenutnih i budućih potreba tržišta rada (slika 1).

Slika 1. Izrada programa obrazovanja temeljem jednog standarda kvalifikacije, temeljenog na jednom standardu zanimanja

U slučaju da ustanova želi predložiti program za stjecanje cjelovite kvalifikacije koji nije dosad izrađen standard zanimanja – ustanova može predložiti i izraditi standard zanimanja te nakon njegova upisa u Registar HKO-a izraditi standard kvalifikacije. U tom slučaju, ustanova kao predlagatelj, ima obvezu strateškim, sektorskim i analitičkim obrazloženjem dokazati utemeljenost zahtjeva za upis standarda zanimanja koji nije sadržan u popisu pojedinačnih zanimanja prema važećoj *Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja*, sukladno *Metodologiji za izradu standarda zanimanja*.

Nakon pozitivnog vrjednovanja i upisa standarda kvalifikacije u Registar HKO-a, ustanova može izraditi program obrazovanja koji se temelji na standardu kvalifikacije.

Programi za stjecanje cjelovitih kvalifikacija koji se financiraju putem vaučera provode se isključivo redovitom nastavom.

5.2. Programi obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije

Programi za stjecanje **djelomične kvalifikacije** prema *Zakonu o obrazovanju odraslih* obuhvaćaju:

- a) osposobljavanje – djelomične kvalifikacije koje se stječu na razinama 2, 3 i 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s razine 1,
- b) usavršavanje – djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s iste razine
- c) strukovno specijalističko usavršavanje – djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 5 HKO-a, u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje, a pristupa im se najmanje s razine 4.

U slučaju da za program za stjecanje djelomične kvalifikacije koju ustanova želi predložiti nije izrađen standard kvalifikacije i/ili standard zanimanja, postupak prijedloga za izradu i upis standarda zanimanja i/ili standarda kvalifikacije jednak je postupku opisanom za cjelovite kvalifikacije.

Programi za stjecanje djelomičnih kvalifikacija koji se financiraju putem vaučera provode se isključivo redovitom nastavom.

5.3. Programi obrazovanja za stjecanje skupa ili skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije)

Programi obrazovanja za stjecanje skupa ili skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije) specifičnost su sustava obrazovanja odraslih.

Dok programi obrazovanja kojima se stječu cjelovite ili djelomične kvalifikacije trebaju biti utemeljeni na standardu kvalifikacije, program obrazovanja kojim se stječu skupovi ishoda učenja treba biti utemeljen na skupu ili skupovima ishoda učenja iz Registra HKO-a.

Prema tome, programi obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija definiraju se kao programi koji obuhvaćaju:

- a) osposobljavanje – skup/skupove ishoda učenja koji se stječu na razinama 2, 3 i 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s razine 1,
- b) usavršavanje – skup/skupove ishoda učenja koji se stječu na razini 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s iste razine
- c) strukovno specijalističko usavršavanje – skup/skupove ishoda učenja koji se stječu na razini 5 HKO-a, u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje, a pristupa im se najmanje s razine 4.

Skupovi ishoda učenja mogu se preuzimati iz postojećih standarda kvalifikacija upisanih u Registar HKO-a. U slučaju da ustanova želi predložiti program za stjecanje skupova ishoda učenja za ishode koji nisu sadržani u standardu kvalifikacije, ustanova može predložiti izradu skupova ishoda učenja na temelju skupova kompetencija ili ključnih poslova opisanih u standard zanimanja. Ustanova tada postupa prema naputcima za izradu skupova učenja opisanim u *Metodologiji za izradu standarda zanimanja*.

Programi za stjecanje skupova ishoda učenja koji se financiraju putem vaučera provode se isključivo redovitom nastavom.

6. Od ideje do realizacije – planiranje programa za stjecanje skupova ishoda učenja – opće preporuke

Programi obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija mogu se izrađivati na temelju jednog ili kombinacije više skupova ishoda učenja iz Registra HKO-a.

Skupovi ishoda učenja sadrže većinu opisnica koje već predstavljaju glavne sastavnice obrazovnog programa.

Ukoliko se preuzima skup ili skupovi ishoda učenja iz Registra HKO-a, preuzimaju se i sve njihove glavne opisnice te se ne mogu mijenjati niti prilagođavati, ali se, za razliku od programa za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija, u programima za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacijama) može raditi izbor iz ponuđenih skupova te kombinirati u nove programe.

Mogućnosti kombinacija različitih skupova ishoda učenja su brojne, ali nisu neograničene. Osim što se skupovima ishoda učenja može pristupiti isključivo uz ispunjenost uvjeta za pristupanje skupu ishoda učenja opisanom u standardu kvalifikacije, mikrokvalifikacije su kratki programi.

Uvjeti za pristupanje stjecanju skupova ishoda učenja i trajanje programa usko su povezani. Na primjer. za stjecanje skupa ishoda učenja *Sakupljanje i skladištenje otpada* iz standarda kvalifikacije *Ekološki tehničar* uvjet za pristupanje stjecanju skupa ishoda učenja je posjedovanje cjelovite kvalifikacije na razini 1, dok je za stjecanje skupa ishoda učenja *Oporaba (reciklaža) otpada* iz iste kvalifikacije uvjet za pristupanje posjedovanje prethodne kvalifikacije na razini 1 i stečen skup ishoda učenja *Mehaničke i toplinske operacije* – koji ponovno ima svoje uvjete za pristupanje. Stoga se pri planiranju kombinacija skupova ishoda učenja koji će činiti program za stjecanje mikrokvalifikacije treba obratiti pozornost na uvjete za stjecanje skupova ishoda učenja (ranije su predstavljali uvjete za upis u program) te zbroj CSVET bodova koji čine njihov konačni obujam i prema kojem se određuje trajanje programa.

Mikrokvalifikaciju je moguće temeljiti na jednom skupu ishoda učenja, no obujam tog skupa ne može biti manji od 2 CSVET boda. Kad se kombinira više skupova ishoda učenja preporučuje se da maksimalni obujam skupova ishoda učenja ne prelazi 9 CSVET bodova.

Također, prilikom planiranja i povezivanja skupova ishoda učenja u programe, potrebno se voditi načelima cjelovitosti, svrsishodnosti i prepoznatljivosti na tržištu rada, tj. kao što skup ishoda učenja predstavlja najmanji cjelovit skup povezanih ishoda učenja i "skup skupova ishoda učenja" treba činiti međusobno povezane ishode učenja i biti logična cjelina koja vodi stjecanju kompetencija prepoznatljivih u svijetu rada, potrebnih za nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje (slika 2).

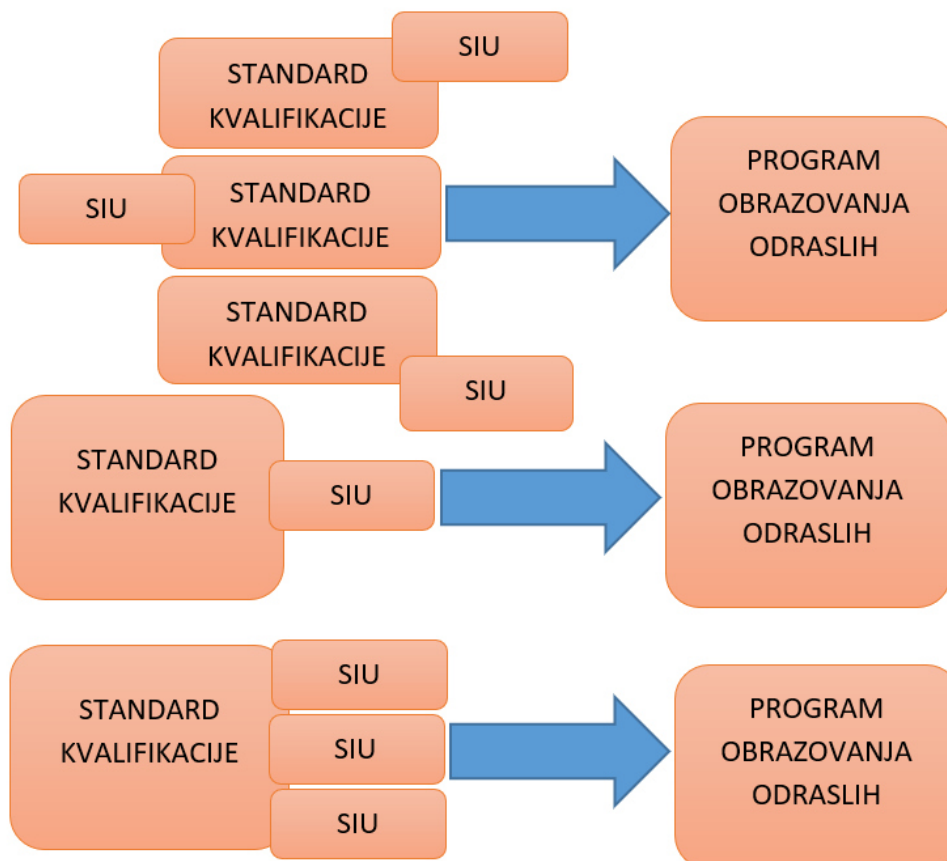
Primjeri dobre prakse prikazani su u modularnom pristupu kreiranja strukovnih kurikuluma prema Nacionalnom kurikulumu za strukovno obrazovanje.

Modularnost u nastavi predstavlja grupiranje sadržaja koji su nekoć bili rascjepkani po predmetima, pa samim time i nedovoljno povezani u cjeline koje se međusobno prepliću, uvjetuju i nadopunjuju. Modul može sadržavati jedan skup ishoda učenja ili više skupova ishoda učenja čiji su sadržaji tematski povezani i isprepleteni.

Skupovi ishoda učenja mogu se kombinirati u program za stjecanje mikrokvalifikacije iz različitih standarda kvalifikacija. U tom slučaju **moguće je kombinirati skupove ishoda učenja iz najviše tri različita standarda kvalifikacija.**

Prilikom preuzimanja skupova ishoda učenja iz različitih kvalifikacija, moguće da kvalifikacije pripadaju različitim sektorima. U tom slučaju **ne preporučuje se kombinirati više od tri sektora.**

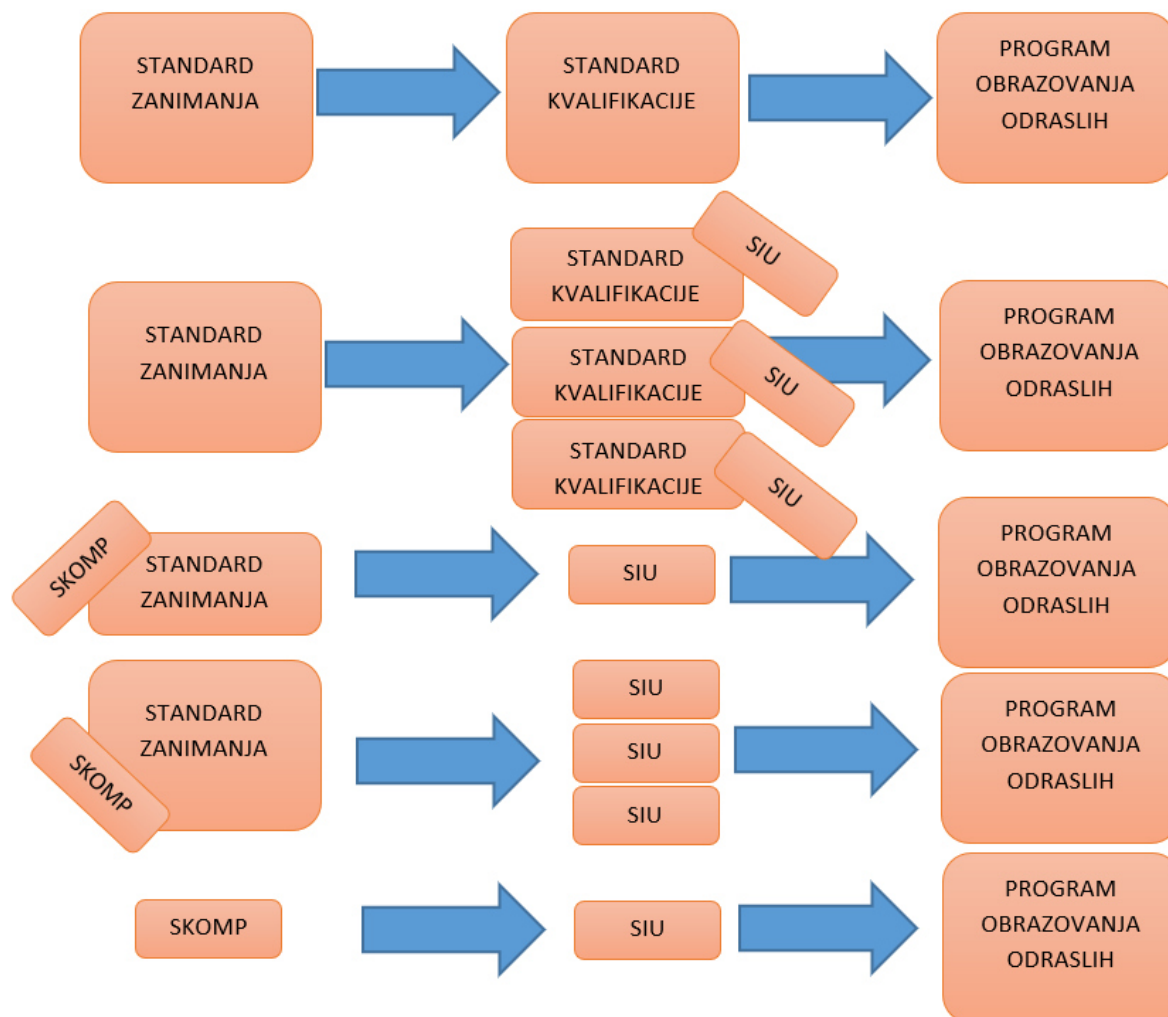
Mogućnosti kombiniranja bit će kasnije detaljno razrađene kroz elemente programa obrazovanja za stjecanje kvalifikacija i mikrokvalifikacija.

Slika 2. Izrada programa obrazovanja temeljem jednog ili više standarda kvalifikacija ili skupa/ova ishoda učenja iz jedne ili više kvalifikacija

Ukoliko se u Registru HKO-a ne nalaze skupovi ishoda učenja, ustanova može sama izrađivati nove skupove ishoda učenja na osnovu upisanih skupova kompetencija koje su dio standarda zanimanja-

Prilikom predlaganja i razvijanja nove kvalifikacije ili skupa ishoda učenja, ustanova prolazi proceduru propisanu *Zakonom o hrvatskom kvalifikacijskom okviru* i *Pravilnikom o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira*⁵. U tom slučaju standard kvalifikacije ili skup(ovi) ishoda učenja temelje se na standardu zanimanja/skupovima kompetencija upisanim u Registar HKO-a, odnosno analizama trenutnih i budućih potreba tržišta rada (slika 3).

⁵Pravilnik o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, Narodne novine, broj 96/21.

Slika 3. *Izrada programa obrazovanja temeljem jednog ili više standarda kvalifikacija ili skupa(ova) ishoda učenja iz jedne ili više kvalifikacija, a koji se temelje na standardu zanimanja/skupovima kompetencija upisanim u Registar HKO-a, odnosno analizama trenutnih i budućih potreba tržišta rada*

Ustanova može izraditi i predložiti standard zanimanja te nakon njegova upisa u Registar HKO-a izraditi standard kvalifikacije ili skup(ove) ishoda učenja. U tom slučaju, ustanova kao predlagatelj, ima obvezu strateškim, sektorskim i analitičkim obrazloženjem dokazati utemeljenost zahtjeva za upis standarda zanimanja koji nije sadržan u popisu pojedinačnih zanimanja prema važećoj nacionalnoj klasifikaciji zanimanja, sukladno metodologiji za izradu standarda zanimanja.

Nakon pozitivnog vrjednovanja i upisa standarda kvalifikacije ili skupa(ova) ishoda učenja u Registar HKO-a, ustanova može izraditi program obrazovanja koji se temelji na standardu kvalifikacije ili skupu(ovima) ishoda učenja.

7. Elementi programa obrazovanja odraslih

Programom obrazovanja utvrđuju se:

- sektor/obrazovni sektor kojem pripada kvalifikacija ili pojedinačni skup/skupovi ishoda učenja iz Registra HKO-a, koji se programom stječe(u)
- naziv programa obrazovanja
- vrsta programa
- predlagatelj programa obrazovanja
- razina kvalifikacije/skupa/skupova ishoda učenja koji se programom stječe(u)
- obujam kvalifikacije, obujam skupa/skupova ishoda učenja koji se programom stječe(u)
- dokumenti na temelju kojih je izrađen program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije
- uvjeti za upis u program
- uvjeti stjecanja programa(završetka programa obrazovanja)
- horizontalna prohodnost (preporuke)
- vertikalna prohodnost (mogućnost obrazovanja na višoj razini)
- trajanje i načini izvođenja nastave
- materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa obrazovanja
- kompetencije koje se očekuju na radnom mjestu (temeljene na standardu zanimanja, ključnim poslovima ili skupovima kompetencija)
- preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa obrazovanja
- datum revizije programa
- moduli i skupovi ishoda učenja
- moduli s nazivom, šifrom, kvalifikacijama nastavnika, obujmom, načinima stjecanja ishoda učenja, statusom modula, opisanim ciljem, ključnim pojmovima, oblicima učenja temeljenog na radu, literaturom i specifičnim nastavnim sredstvima potrebnim za realizaciju modula, nazivima pripadajućih skupova ishoda učenja, ishodima učenja, dominantnim nastavnim sustavom i opisom načina ostvarivanja SIU, nastavnim cjelinama/temama, načinima i primjerima vrjednovanja ishoda učenja te prilagodbom iskustava učenja za polaznike/osobe s invaliditetom.
- postupak odobrenja i revizije izvođenja programa obrazovanja odraslih.

Program obrazovanja čine tri cjeline (Prilog 1): **Opći dio** u kojem su sadržane opće informacije za stjecanje mikrokvalifikacije, djelomične ili cjelovite kvalifikacije, **moduli i skupovi ishoda učenja** u kojem je vidljiv način kombiniranja skupova ishoda učenja u module te ukupno radno opterećenje po modulima s pripadajućim skupovima ishoda učenja i **razrada modula i**

skupova ishoda učenja s detaljnom razradom načina i specifičnih uvjeta stjecanja i vrjednovanja skupova ishoda učenja po modulima.

7.1. Opći dio

7.1.1. Sektor i obrazovni sektor kojemu pripada kvalifikacija/skup(ovi) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)

Sektor	Ekonomija i trgovina
Obrazovni sektor	Ekonomija, trgovina i poslovna administracija

Prema *Zakonu o obrazovanju odraslih* obrazovni sektor je skupina kvalifikacija jednoga obrazovnog područja i zanimanja koja koriste ishode učenja tih kvalifikacija na radnom mjestu, a na temelju kojih se grupiraju obrazovni programi i definiraju sektorska vijeća. Sektor je skupina kvalifikacija jednog obrazovnog područja i zanimanja koja koriste ishode učenja tih kvalifikacija na radnim mjestima.

Nazivi obrazovnih sektora uređeni su *Odlukom o uspostavi sektora u strukovnom obrazovanju*⁶ Ministarstva znanosti i obrazovanja, dok su nazivi sektora uređeni Pravilnikom o Registru HKO-a (Narodne novine, 96/2021). U nekim slučajevima ti se nazivi mogu razlikovati te je potrebno navoditi oba naziva.

Za cjelovite i djelomične kvalifikacije pripadnost sektoru već je određena standardom kvalifikacije.

Za mikrokvalifikacije se, u slučajevima kada je program moguće svrstati u više sektora, pripadnost sektoru utvrđuje prema prevladavajućem skupu/skupovima ishoda učenja (više od 50 % CSVET bodova).

Primjer:

Kvalifikacija Voditelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva pripada i sektoru Poljoprivrede, prehrane i veterine (većim dijelom kompetencije su vezane uz proizvodnju hrane), dok se manji dio odnosi na sektor Turizam i ugostiteljstvo (posluživanje hrane i smještaj) i na sektor Ekonomija i trgovina (poslovanje, financije, upravljanje, marketing, prodaja).

⁶V.Odluka o uspostavi obrazovnih sektora u strukovnom obrazovanju, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb
2017.<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje//Odluka%20o%20uspostavi%20obrazovnih%20sektora%20u%20strukovnom%20obrazovanju,%2014.%20prosinca%202007..pdf>, posjećeno 28. siječnja 2022.

7.1.2. Nazivi programa obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)

Naziv programa	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije društveno odgovorno poslovanje
----------------	--

Nazivi programa za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija najčešće se preuzimaju iz naziva standarda kvalifikacije. No, naziv kurikuluma/programa obrazovanja ne mora biti istog naziva kao i standard kvalifikacije. Primjeri naziva programa koji su istovjetni nazivu standarda kvalifikacije:

- **Program obrazovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije čistač/čistačica**
- **Program obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije knjigovođa/knjigovotkinja.**

Nazive programa za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacija) nije uvijek moguće unaprijed odrediti jer su kombinacije skupova ishoda učenja mnogobrojne i nepredvidive.

Iznimka je program mikrokvalifikacije koji se izrađuje na temelju jednog skupa ishoda učenja, pri čemu se preuzima i njegov naziv:

- **Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije pranje i održavanje odjeće, rublja i stolnog rublja**

Nazivi programa za stjecanje mikrokvalifikacijene mogu biti jednaki nazivima kvalifikacija iz kojih se preuzimaju.

Nazivi programa koji nastaju kombiniranjem više skupova ishoda učenja trebaju transparentno sadržavati sažetu informaciju iz koje se može iščitati koje se kompetencije stječu njegovim završetkom.

- **Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije internetski marketing i brendiranje**

Program je nastao kombiniranjem skupova ishoda učenja iz standarda kvalifikacije Referent za poslovnu ekonomiju:

- SIU: Internetska marketinška komunikacija (3 CSVET)
- SIU: Brendiranje u online poslovanju (3 CSVET)
- SIU: Internetske marketinške kampanje (3 CSVET).

Nazivi programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija trebaju imati generički i specifični dio. Generički dio odražava klasu kvalifikacije, a specifični dio naziva treba opisivati ključni posao.

7.1.3. Vrsta programa

Vrsta programa	Oposobljavanje
----------------	----------------

Ako se radi o programima za stjecanje cjelovitih kvalifikacija, u ovom dijelu obrasca navodi se *strukovno oposobljavanje*.

Programi za stjecanje djelomičnih kvalifikacija i mikrokvalifikacija, sukladno *Zakonu o obrazovanju odraslih*, navode se kao *oposobljavanje, usavršavanje ili strukovno specijalističko usavršavanje*.

7.1.4. Predlagatelj programa obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)

Predlagatelj	Naziv ustanove	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
	Adresa	Garićgradska ulica 18, 10 000 Zagreb

Predlagatelj programa je ustanova ili pravna osoba koja ima registriranu djelatnost obrazovanja i ispunjava uvjete propisane Zakonom o obrazovanju odraslih, a koja izrađuje program. U obrazac se upisuju opći podatci predlagatelja: naziv ustanove ili pravne osobe i adresa sjedišta.

7.1.5. Razina kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)

Razina kvalifikacije/skupa/skupova ishoda učenja prema HKO-u	SIU 1: Temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja (razina 4) SIU 2: Konkurentne prednosti Republike Hrvatske (razina 4) SIU 3: Odgovorna ekonomija (razina 4) SIU 4: Ergonomska načela u uredskom poslovanju (razina 3)
--	--

Razine cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija preuzimaju se iz Registra HKO-a i propisane su standardom kvalifikacije te se ne mogu mijenjati niti prilagođavati.

Pri izradi programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije potrebno je preuzeti razinu svakog pojedinog skupa kako je navedeno u registru HKO-a.

Prilikom kombiniranja nekoliko skupova ishoda učenja u programu se navodi razina svakog pojedinog skupa ishoda učenja.

Pri kombiniranju skupova ishoda učenja različitih razina preporuka je **ne kombinirati razine više od jedne razine iznad i ispod razine dominantnog skupa ishoda učenja** jer se u takvim slučajevima narušava načelo cjelovitosti i osnovnog cilja kvalifikacija – prepoznatljivost na tržištu rada kao i mogućnost horizontalne i vertikalne prohodnosti za potrebe daljnjeg nastavka obrazovanja.

7.1.6. Obujam kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija) u CSVET bodovima

Obujam u bodovima (CSVET)	5 CSVET SIU 1: Temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja (1 CSVET) SIU 2: Konkurentske prednosti RH (1 CSVET) SIU 3: Odgovorna ekonomija (2 CSVET) SIU 4: Ergonomska načela u uredskom poslovanju (1 CSVET)
---------------------------	--

Sukladno odredbama *Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru* za svaki skup ishoda učenja određuje se obujam koji označava prosječno ukupno utrošeno vrijeme za učenje i poučavanje (uključujući neposredan rad, samostalne aktivnosti polaznika i vrjednovanje) koje je potrebno za stjecanje svih ishoda učenja u skupu.

Prelaskom na takav sustav bodovanja objedinjuje se vrijeme koje polaznik provodi u izravnom poučavanju s vremenom koje je predviđeno za samostalno učenje te vremenom potrebnim za vrjednovanje.

Minimalni obujam jednog skupa ishoda učenja je 1 HROO ili CSVET bod.

- 1 HROO bod obuhvaća od 15 do 25 sati u trajanju od 60 minuta potrebnih za stjecanje odgovarajućih ishoda učenja
- 1 CSVET bod obuhvaća od 15 do 25 sati u trajanju od 60 minuta potrebnih za stjecanje odgovarajućih ishoda učenja.

Obujam programa obrazovanja određen je ukupnim obujmom svih skupova ishoda učenja upisanih u Registar HKO-a na kojima se program temelji.

Obujam programa obrazovanja za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija određen je standardom kvalifikacije te se prenosi u program kako je u standardu određeno dok obujam programa za stjecanje mikrokvalifikacija predstavlja ukupni zbroj obujma svakog pojedinog skupa ishoda učenja na kojima se program temelji.

Ukupni obujam kvalifikacija ili skupova ishoda učenja, kako je ranije rečeno, predstavlja vrijeme koje je potrebno polazniku da svlada skupove ishoda učenja predviđene programom, a ne vrijeme koje provodi u ustanovi odnosno trajanje programa. Izračun trajanja programa opisan je u rubrici 7.1.10. *Trajanje programa i načini izvođenja nastave.*

U obujam programa za stjecanje mikrokvalifikacija upisuje se ukupan obujam programa te se navode skupovi ishoda učenja i obujam svakog pojedinačnog skupa. Navedeni primjer pokazuje ukupni obujam od 5 CSVET bodova koji se dobije zbrojem obujma 4 skupa ishoda učenja:

5 CSVET

SIU 1: Temeljne postavke društveno odgovornog poslovanja (1 CSVET)

SIU 2: Konkurentske prednosti RH (1 CSVET)

SIU 3: Odgovorna ekonomija (2 CSVET)

SIU 4: Ergonomska načela u uredskom poslovanju (1 CSVET)

Uzimajući u obzir vrijednost CSVET boda koja iznosi 25 sati (60 minuta) obujam navedenog skupa ishoda učenja pretpostavlja da je polazniku za stjecanje ishoda učenja iz programa potrebno 125 sati koji uključuju vođeni proces učenja i poučavanja, učenje temeljeno na radu te samostalno učenje. Odnos sati potrebnih za stjecanje svakog od navedenih načina stjecanja ishoda učenja također je opisan u rubrici 7.1.10. *Trajanje programa i načini izvođenja nastave.*

Preporuka je da se obujam programa obrazovanja kojim se stječe mikrokvalifikacija (skup/skupovi ishoda učenja) kreće u rasponu od 2 do 9 CSVET bodova.

Ako se program za stjecanje mikrokvalifikacije temelji na jednom skupu ishoda učenja, preporuka je da obujam tog skupa bude minimalno 2 CSVET boda.

7.1.7. Dokumenti na temelju kojih je izrađen program obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skup(ova) ishoda učenja (mikrokvalifikacija)

Dokumenti na temelju kojih je izrađen program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije, djelomične ili cjelovite kvalifikacije		
Popis standarda zanimanja/skupova kompetencija i datum valjanosti u Registru HKO-a	Popis standarda kvalifikacija i datum valjanosti u Registru HKO-a	Sektorski kurikulum
SZ Ekonomski referent / ekonomska referentica SKOMP 1: Izrada i realizacija poslovnog plana malih i srednjih poduzeća SKOMP 2: Primjena normi i standarda za upravljanje kvalitetom, zaštitu zdravlja i okoliša u poslovanju malih i srednjih poduzeća SKOMP 3: Komuniciranje i suradnja u poslovnom okruženju malih i srednjih poduzeća SKOMP 4: Primjena normi i standarda za upravljanje kvalitetom, zaštitu zdravlja i okoliša u poslovanju malih i srednjih poduzeća 31. 12. 2025.	SK Referent za poslovnu ekonomiju / referentica za poslovnu ekonomiju	/

U ovom dijelu programa navode se relevantni dokumenti na temelju kojih je izrađen program za stjecanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije), djelomične ili cjelovite kvalifikacije: popis standarda zanimanja/skupova kompetencija s datumom valjanosti istih iz Registra HKO-a, Popisstandarda kvalifikacija iz Registra HKO-a i datumi njihove valjanosti te Sektorski kurikulum(i) kojem(ima) skupovi ishoda učenja pripadaju.

Navedeni datumi valjanosti dokumenata bitni su zbog propisane obveze ustanova za obrazovanje odraslih za **usklađivanjem programa obrazovanja s važećim standardom kvalifikacije u roku od šest mjeseci**, sukladno stavku 7., članka 12. Zakona o obrazovanju odraslih.

Zbog vidljivosti veze između programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije (skupa/skupova ishoda učenja) i kompetencija potrebnih za obavljanje poslova određenog zanimanja, u ovom dijelu obrasca navode se nazivii/ili poveznice na skupove kompetencija na kojima se temelje skupovi ishoda učenja, a koji su dio programa obrazovanja.

7.1.8. Uvjeti za upis u program

Uvjeti za upis u program	Cjelovita kvalifikacija na razini 4.2
--------------------------	---------------------------------------

Vezano uz odredbe članka 12. *Zakona o obrazovanju odraslih* uvjeti upisa polaznika, u bilo koji od navedenih programa obrazovanja odraslih za stjecanje kvalifikacija/skupova ishoda učenja, trebaju biti usklađeni sa standardom kvalifikacija iz Registra HKO-a ili sa skupom ishoda učenja također iz Registra HKO-a.

Uvjeti za upis u programe za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija uređen je HKO-om (minimalni uvjeti za pristupanje stjecanju kvalifikacije).

Uvjeti za upis u program za stjecanje mikrokvalifikacije ovisi o razini skupova ishoda učenja koji mikrokvalifikaciju čine te uvjetima pristupa pojedinom skupu ishoda učenja. Ako se radi o programima osposobljavanja, uvjet za upis u program je prethodno stečena cjelovita kvalifikacijaminimalno na razini 1.

Ako se radi o programima usavršavanja, sa skupovima ishoda učenja na razini 4, pristupa im se najmanje s iste razine.

Programima obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije, sa skupovima ishoda učenja na razini 5 koji se odnose na strukovno specijalističko usavršavanje, pristupa se najmanje s razine 4.1.

Pri određivanju uvjeta upisa u programe usavršavanja i strukovnog specijalističkog usavršavanja potrebno je precizno navesti prethodno obrazovanje polaznika, koje mora biti iz istog ili srodnog strukovnoga područja, najmanje s razine 4.1 HKO-a.

Osim uvjeta propisanih *Zakonom o HKO-u* i *Zakona o obrazovanju odraslih*, program obrazovanja može sadržavati i ostale opće uvjete za upis, primjerice:

- godine starosti
- prethodno radno iskustvo
- liječničko uvjerenje kojim se dokazuje zdravstvena sposobnost za obavljanje poslova za koje se polaznik obrazuje – dokument koji regulira: *Jedinstveni popis zdravstvenih kontraindikacija srednjoškolskih obrazovnih programa u svrhu upisa u I. razred srednje škole, RH, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 29. svibnja 2014.*).

Programi mogu sadržavati i specifične uvjete za upis u program obrazovanja koje mogu zahtijevati određeni poslovi. Tu primjerice pripadaju sljedeći uvjeti:

- vozačka dozvola
- poznavanje rada na računalu
- strani jezici i drugo.

7.1.9. Uvjeti stjecanja programa (završetka programa obrazovanja)

Uvjeti stjecanja programa (završetka programa)	- Stečenih 5 CSVET bodova - Uspješna završna provjera stečenih znanja usmenim i/ili pisanim provjerama te vještina polaznika u projektnim i problemskim zadacima, a na temelju unaprijed određenih kriterija vrjednovanja postignuća <i>O završnoj provjeri vodi se zapisnik ,a provodi ju tročlano povjerenstvo.</i> <i>Svakom polazniku nakon uspješno provedene završne provjere izdaje se Uvjerenje o osposobljavanju za stjecanje mikrokvalifikacije društveno odgovorno poslovanje.</i>
---	---

Uvjeti stjecanja cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija (završetka programa obrazovanja) uređeni su HKO-om (minimalni uvjeti za stjecanje kvalifikacije).

Za stjecanja određene mikrokvalifikacije završetkom programa obrazovanja uvjet je određeni broj CSVET-a propisan zbrojem pojedinačnih CSVET bodova za svaki skup ishoda učenja na kojem se program temelji te uspješna Završna provjera stečenih znanja i vještina. Osim završne provjere, vrjednovanje kao učenje i vrjednovanje za učenje poželjno je provoditi kontinuirano. Ukoliko se planira provoditi kontinuirano vrjednovanje, u ovom dijelu obrasca opisuje se način njegove provedbe

U ovom dijelu obrasca navodi se i način vrjednovanja stečenih ishoda učenja. Ovisno o tome jesu li polaznici stjecali znanja i/ili vještine, primjenjuju se različiti oblici vrjednovanja: usmena i/ili pisana provjera znanja, provjera peaktičnih vještina u radnim uvjetima, provjera vještina polaznika u projektnim i/ili problemskim zadacima u simuliranim uvjetima i sl., a temeljem unaprijed određenih kriterija vrjednovanja postignuća.

Također se navodi: *O završnoj provjeri vodi se zapisnik ,a provodi ju tročlano povjerenstvo.*

Svakom polazniku nakon uspješno završene završne provjere izdaje se Uvjerenje o osposobljavanju/usavršavanju na specijalističkomstrukovnom usavršavanju za stjecanje mikrokvalifikacijedjelomične/cjelovite kvalifikacije određenog naziva.

7.1.10. Trajanje i načini izvođenja nastave

Trajanje i načini izvođenja nastave	Program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije društveno odgovorno poslovanje provodi se redovitom nastavom u trajanju od 125 sati, uz mogućnost izvođenja teorijskog dijela programa online prijenosom u stvarnom vremenu. Ishodi učenja ostvaruju se dijelom vođenim procesom učenja i poučavanja u ustanovi u trajanju od 37 sati, dijelom učenjem temeljenim na radu također u ustanovi, u trajanju od 38 sati, a dijelom samostalnim aktivnostima, u trajanju od 50 sati. Učenje temeljeno na radu obuhvaća rješavanje problemskih situacija i izvršenje konkretnih radnih zadataka u simuliranim uvjetima. Kod polaznika se potiče razvijanje samostalnosti i odgovornosti u izvršenju radnih zadataka kao i razvijanje suradničkih odnosa s ostalim sudionicima u zajedničkom radu te stvaranje budućih kvalitetnih poslovnih odnosa.
-------------------------------------	--

Programi za stjecanje kvalifikacija i skupova ishoda učenja koji se financiraju preko vaučera provode se isključivo redovitom nastavom.

Nastava se može izvoditi i u obliku nastave na daljinu uz prethodno pozitivno stručno mišljenje Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

U ovom dijelu programa opisuje se način izvođenja nastave (u ovom slučaju redovita uz mogućnost izvođenja nastave na daljinu, kada je primjenljivo) te se određuje trajanje svih aktivnosti vezanih za učenje (ranije teorijska nastava, vježbe i praksa). Trajanje programa (ukupni obujam pomnožen s vrijednošću CSVET boda, npr. $25 \times 5 = 125$) se preračunava odnosno preraspodjeljuje u satnicu potrebnu za stjecanje skupova ishoda učenja kroz:

- vođeni proces učenja (teorijska nastava i vježbe u učilištu ili putem online prijenosa)
- učenja temeljenog na radu (vježbe u stvarnom radnom okruženju i praktična nastava)
- samostalne aktivnosti polaznika (izvršavanje zadataka, domaćih uradaka, čitanje i proučavanje potrebno za praćenje sadržaja i izvršavanje zadataka)

Vrijeme predviđeno za vrjednovanje provodi se kontinuirano i integrirano je u vođeni proces učenja i učenja temeljenog na radu te se ne iskazuje posebnom satnicom.

U primjeru Programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije društveno odgovorno poslovanje čiji ukupni obujam iznosi 5 CSVET bodova odnosno 125 sati procijenjeno je da je za vođeni proces učenja potrebno 37 sati, za učenje utemeljeno na radu 38 sati a za samostalno učenje 50 sati.

Važno je primjetiti da je odnos sati potrebnih za različite aktivnosti učenja različit za svaki program i ovisi o prirodi programa. Za pojedine je programe moguće da uopće ne pretpostavljaju samostalno učenje jer se svi ishodi učenja stječu radom u ustanovama ili kroz učenje utemeljeno na radu, dok je u drugim programima, osobito onima koji sadrže veći dio teorijskih sadržaja ili se radi o informatičkim programima, potreban veći odnos samostalnog učenja odnosno pripreme za nastavu poput čitanja literature ili izrađivanje domaćih uradaka.

***Nastava na daljinu** izvodi se pomoću online prijenosa u stvarnom vremenu, a realizira se korištenjem prikladnih aplikacija (Google Meet, Zoom, teams i slično) koje omogućuju polaznicima interaktivno sudjelovanje u nastavnom procesu.

S obzirom da nastava na daljinu nije jednako učinkovita za sve vrste programa, takav oblik nastave potrebno je birati samo onda kada je u skladu s postavljenim ishodima učenja i u skladu sa specifičnostima programa.

Nastava na daljinu svakako je primjenljiva za uvođenje polaznika u nove teme i za kraća pojašnjenja nekih općih zakonitosti, pojmova, pojava i slično, ali nije uvijek jednako primjenjiva za praktični dio nastave. Primjerice, online nastava može se provoditi za vježbe u programima tehničara za računalstvo ili medijskih tehničara jer te vježbe svakako sadržavaju rad na računalu, dok za praktične vježbe iz programa osposobljavanja za barmena, kuhara i slične nije adekvatna.

U nastavi na daljinu, jednako kao i u kontaktnoj nastavi, potrebno je odabrati i na polaznike primijeniti usmjerene nastavne strategije, metode i oblike rada, poticati komunikaciju sudionika nastavnog procesa, individualizirati nastavni proces te voditi evidenciju o realizaciji nastavnog procesa (snimiti nastavni proces ili na neki drugi način dokumentirati nazočnost polaznika).

7.1.11. Horizontalna i vertikalna prohodnost

Horizontalna prohodnost	<i>(opisati ako je primjenjivo)</i>
Vertikalna prohodnost	<i>(opisati ako je primjenjivo)</i>

U *Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru*, unutar načela i ciljeva opisanih u članku 3., navodi se nužnost osiguravanja uvjeta za jednaku dostupnost u obrazovanju tijekom cijeloga života za višesmjernu horizontalnu i vertikalnu prohodnost te svi programi obrazovanja trebaju omogućavati višesmjernu vertikalnu i horizontalnu prohodnost na svim razinama.

Vezano uz zakonodavni okvir pri izradi programa za obrazovanje odraslih nužno je držati se tih pretpostavki. U programu se moraju jasno definirati preduvjeti za vertikalnu i horizontalnu prohodnost.

Slijedom navedenoga, polaznik se tijekom cjeloživotnog obrazovanja može uključiti u različite programe obrazovanja na istoj ili različitoj razini kvalifikacije u skladu s propisanim uvjetima.

U okviru horizontalne prohodnosti ostvarene kreditne bodove za zajedničke SIU u okviru podsektora i/ili sektora polaznici mogu prenositi iz jednog u drugi, a postoji mogućnost i međusektorskog prijenosa ukoliko su SIU odgovarajući.

Stjecanjem kreditnih bodova nakon vrjednovanja usvojenosti više SIU polaznik se kreće prema djelomičnoj te dalje prema cjelovitoj kvalifikaciji. Cjelovita kvalifikacija preduvjet je za vertikalnu prohodnost i nastavak obrazovanja na višoj razini.

Horizontalna prohodnost omogućava polaznicima programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija stjecanje skupova ishoda učenja iz djelomičnih ili cjelovitih kvalifikacija, dok vertikalna prohodnost osigurava mogućnost daljnjega obrazovanja i stjecanja više razine obrazovanja.

Programi obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije su specifični i ne moraju nužno osiguravati horizontalnu i vertikalnu prohodnost te polje nije obvezno, osim u slučajevima kada je primjenjivo i kad je polaznikov cilj daljnji nastavak obrazovanja ili pohađanje mikrokvalifikacija za potrebe stjecanja djelomičnih ili čak cjelovitih kvalifikacija.

7.1.12. Materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa obrazovanja

Materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa	<i>(staviti poveznicu na standard kvalifikacije u ISRHKO-u)</i>
--	---

U *Zakonu o obrazovanju odraslih*, članak 8., između ostaloga, navodi da ustanovamora ispunjavati materijalne uvjete za izvođenje programa obrazovanja koji se utvrđuju programom obrazovanja.

Pod materijalnim uvjetima za izvođenje programa podrazumijevaju se odgovarajući prostor, oprema u prostorima (učionicama) te nastavna sredstva i pomagala koja su specifična za svaki pojedini program obrazovanja.

U svakom programu obrazovanja potrebno je detaljno navesti sve stavke koje čine okruženje za učenje: prostorne uvjete za izvođenje teorijske nastave (klasične i specijalizirane učionice) te uvjete za izvođenje vježbi i praktične nastave – specijalizirane radionice, uređeni prostori za vježbe i drugo, a koje su navedene u standardu kvalifikacije ili skupu/skupovima ishoda učenja na kojima se program obrazovanja temelji.

Ako se učenje temeljeno na radu izvodi izvan ustanove za obrazovanje odraslih (kod različitih poslodavaca u realnom sektoru) ustanova mora sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji kojim se osigurava potrebni odgovarajući prostor i oprema za izvođenje, kako je opisano programom obrazovanja.

Također je potrebno navesti nastavna sredstva i pomagala za izvođenje nastave, u skladu s metodama i načinima poučavanja i učenja odraslih: informatičku opremu (ICT), ploču/pametnu ploču, modele, crteže, slike, plakate, izvornu stvarnost i drugo te specijaliziranu opremu za vježbe i praktičnu nastavu prema pojedinim zahtjevima programa

za obrazovanja odraslih, a koja su navedena u standardu kvalifikacije ili skupu/skupovima ishoda učenja na kojima se program obrazovanja temelji.

Ispunjenost materijalnih uvjeta za provedbu programa obrazovanja, koja su u skladu s uvjetima propisanim standardima kvalifikacija, bitno je utvrditi kao dokaz pri podnošenju zahtjeva za početak rada Ministarstvu nadležnom za obrazovanje.

U obrascu se stoga navodi poveznica na standard kvalifikacije kojim su ti uvjeti propisani.

7.1.13. Kompetencije koje se programom stječu

Kompetencije koje se programom stječu
1. pripremati bazu procedura i standarda u organizaciji vlastitoga rada u svrhu učinkovitog poslovanja malih i srednjih poduzeća 2. predlagati poboljšanja u organizaciji poslovanja malih i srednjih poduzeća u kontekstu svoga djelokruga rada 3. primjenjivati zakonsku regulativu za poticanje poduzetništava 4. sudjelovati u razvoju e-poslovanje malih i srednjih poduzeća 5. predlagati mogućnosti unapređenja poslovnih procesa i razvoja malih i srednjih poduzeća u svom djelokrugu rada 6. primjenjivati standarde i norme za upravljanja kvalitetom u funkciji povećanja konkurentnosti malih i srednjih poduzeća 7. kontrolirati i provoditi mjere zaštite na radu u poslovanju malih i srednjih poduzeća sukladno propisima 8. doprinosti zaštiti okoliša racionalnim korištenjem uredskog materijala 9. zbrinjavati uredski otpad sukladno zakonskim propisima 10. primjenjivati ergonomska načela u uredskom poslovanju

Kompetencije koje se stječu programom obrazovanja trebaju biti utemeljene na kompetencijama sadržanima u standardu zanimanja ili skupu(ovima) kompetencija. U ovome dijelu dokumenta povezuju se skupovi kompetencija ili ključni poslovi sa skupovima ishoda učenja na kojima se temelji program kako bi se utvrdila njihova povezanost sa standardom zanimanja.

S tim u vezi, u ovom dijelu dokumenta, potrebno je navesti i kompetencije (najviše 10) iz standarda zanimanja koje su povezan sa standardom djelomične i/ili cjelovite kvalifikacije ili skupovima ishoda učenja u standardu(ima) kvalifikacije na kojima se temelji program.

7.1.14. Preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa obrazovanja

Preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa	U procesu praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa obrazovanja primjenjuju se sljedeće aktivnosti: - provodi se istraživanje i anonimno anketiranje polaznika o izvođenju nastave, literaturi i resursima za učenje, strategijama podrške učenicima, izvođenju i unaprjeđenju procesa učenja i poučavanja, radnom opterećenju polaznika (CSVET), provjerama znanja te komunikaciji s nastavnicima - provodi se istraživanje i anketiranje nastavnika o istim pitanjima navedenim u prethodnoj stavci - provodi se analiza uspjeha, transparentnosti i objektivnosti provjera i ostvarenosti ishoda učenja - provodi se analiza materijalnih i kadrovskih uvjeta potrebnih za izvođenje procesa učenja i poučavanja. Rezultatima anketa dobiva se pregled uspješnosti izvedbe programa, kao i procjena kvalitete nastavničkog rada. Postupci vrjednovanja usmjereni su na praćenje i provjeru postignuća prema ishodima učenja. Ono se provodi usmenim i pisanim provjerama znanja te provjerama stečenih vještina polaznika u projektnim i problemskim zadacima, a na temelju unaprijed određenih kriterija vrjednovanja postignuća.
--	--

U procesu praćenja kvalitete izrade i uspješnosti provedbe programa obrazovanja unutar ustanove, u provedbi samovrjednovanja, mogu se primjenjivati sljedeće aktivnosti:

- provodi se analiza usklađenosti programa obrazovanja s valjanom metodologijom izrade programa
- provodi se periodična provjera postojanja odgovarajućeg odobrenja/rješenja za izvođenje programa obrazovanja
- utvrđuje se usklađenost programom predviđenih ishoda učenja i pripadnost skupovima ishoda učenja s važećim standardom kvalifikacije te ostalim valjanim nacionalnim dokumentima
- utvrđuje se jesu li programom predviđeni ishodi učenja usklađeni s misijom i strategijom ustanove
- utvrđuje se jesu li programom predviđeni ishodi učenja u skladu s potrebnim kompetencijama završenih polaznika, navedenima u standardu zanimanja/skupu/skupovima kompetencija
- utvrđuje se jesu li navedeni nastavni sadržaji u funkciji stjecanja programom predviđenih ishoda učenja
- provodi se analiza pristupa li se redovito osuvremenjivanju nastavnih sadržaja temeljem povratnih informacija dionika, vodeći računa da su povezani s programom predviđenim ishodima učenja
- provjerava se transparentnost i objektivnost u procesu vrjednovanja ostvarenosti ishoda učenja
- utvrđuje se jesu li nastavnici izradili operativne planove i programe rada za module
- provjerava se zadovoljstvo polaznika, završenih polaznika (alumna) te poslodavaca o programu te stečenim kompetencijama
- i ostalih dionika u provedbi programa obrazovanja.

Kao alati mogu se koristiti:

- fokus grupe
- anonimno anketiranje polaznika o izvođenju nastave, literaturi i resursima za učenje, strategijama podrške polaznicima, izvođenju i unapređenju procesa učenja i poučavanja, radnom opterećenju polaznika (CSVET), uvjetima održavanja nastave, uspješnosti ostvarenja ishoda učenja, utjecaju metoda i oblika rada na razine ostvarenosti ishoda učenja, redovitosti pohađanja nastave, procesu vrjednovanja te komunikaciji s nastavnicima
- anonimno anketiranje nastavnika o istim pitanjima kao u prethodnoj stavci
- analiza uspjeha polaznika, transparentnosti i objektivnosti vrjednovanja ostvarenosti ishoda učenja
- analiza trenutnih materijalnih i kadrovskih uvjeta potrebnih za izvođenje procesa učenja i poučavanja (stanje postojeće opreme i potrebe za novom opremom, kadrovima i odgovarajućom literaturom).

7.1.15. Datum revizije programa

Datum revizije programa	6.12.2026.
-------------------------	------------

Datum revizije programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije, djelomične ili cjelovite kvalifikacije veže se za datum revizije standarda kvalifikacije na kojem se program temelji, odnosno iz kojeg ili kojih se preuzimaju skupovi ishoda učenja. Sukladno članku 12., stavku (7) *Zakona o obrazovanju odraslih* ustanova je obvezna u roku od šest mjeseci od dana upisa ili izmjene skupova ishoda učenja ili standarda kvalifikacije u Registru HKO-a uskladiti programe obrazovanja sa skupovima ishoda učenja u Registru HKO-a.

U postupku usklađivanja Agencija izdaje stručno mišljenje. Ako se u postupku usklađivanja ne mijenja naziv programa, ustanova dostavlja Ministarstvu izmijenjeni program s pozitivnim stručnim mišljenjem Agencije nakon čega Ministarstvo obavještava ustanovu o odobrenju nastavka izvođenja programa.

U slučaju izmjene naziva programa ustanova podnosi novi zahtjev za odobrenje izvođenja programa Ministarstvu.

U slučaju preuzimanja skupova ishoda učenja iz nekoliko različitih standarda kvalifikacija revizijski postupak se ponavlja u skladu s propisanim datumima za standard kvalifikacije iz kojih su preuzeti. U zahtjevu za usklađivanje potrebno je obrazložiti u kojem dijelu programa su promjene nastale te navesti standard/standarda kvalifikacije(a) na čijoj reviziji se izmjene temelje.

Zahtjev za usklađivanjem programa za koji ustanova ima odobrenje za izvođenje može se uputiti i prije revizijskog roka ukoliko se dogodila potreba za izmjenama, dopunama i

prilagodbom programa (primjerice, s novim tehnikama i tehnologijama rada) ili zbog usklađivanja s promjenama propisa.

7.2. Moduli i skupovi ishoda učenja

Moduli se kreiraju povezivanjem skupova ishoda učenja iz jednog standarda kvalifikacije i detaljno se razrađuju u programu. Ustanova za obrazovanje odraslih samostalno razvija module kombinirajući obvezne i izborne skupove ishoda učenja iz djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija, upisanih u Registar HKO-a. Pri kreiranju programa za stjecanje mikrokvalifikacije, mogu se kombinirati skupovi ishoda učenja iz najviše tri standarda kvalifikacija.

Iznimno, modul može sadržavati samo jedan skup ishoda učenja, ako se on tematski/sadržajno/sektorski bitno razlikuje od ostalih, ili se program obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije temelji na jednom skupu ishoda učenja.

Module ustanova može kreirati i spajanjem skupova ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji je prethodno sama izradila i upisala u Registar HKO-a, a temeljem standarda zanimanja, ili skupova kompetencija, također upisanih u Registar.

Pri kombiniranju skupova ishoda učenja u module, moguće je kombinirati skupove na različitim razinama HKO-a.

Skupovi ishoda učenja su najmanje prenosive jedinice u programu obrazovanja koji se prenose iz standarda kvalifikacije, a grupiraju se u logične, zaokružene cjeline – module.

Pri kreiranju modula treba paziti na:

- povezanost skupova ishoda učenja u smislenu cjelinu (modul)
- slijed modula u programu, na način da se nadograđuju jedan na drugoga logičnim slijedom odnosno, paziti na to da se slažu od jednostavnijih prema složenijima, da se omogući usklađenost stjecanja znanja i razvijanja vještina
- povezanost ishoda učenja s organizacijom procesa učenja i poučavanja te vrjednovanjem ostvarenosti ishoda učenja i drugih oblika vrjednovanja i vremenom potrebnim za ostvarivanje ishoda učenja
- planiranje vremena potrebnog za postizanje ishoda učenja, koje treba biti racionalno raspoređeno
- pripremljenost nastavnika na takav način organiziranja i realiziranja procesa učenja i poučavanja, odnosno na kontinuiranu suradnju pri njihovoj provedbi.

Kombiniranje skupova ishoda u module, s pripadajućim razinama i obujmom, odnosno ukupnim radnim opterećenjem za stjecanje pripadajućih ishoda učenja, prikazuje se nastavnim planom. Ukupno radno opterećenje iskazuje se u CSVET bodovima i odražava vrijeme koje je potrebno prosječnom **polazniku** da bi ostvario ishode učenja koji su sadržani u standardu kvalifikacije odnosno programu. Ovakav sustav bodovanja objedinjuje vrijeme potrebno za

učenje i poučavanje teorijskih sadržaja i vježbi, učenje temeljeno na radu, samostalni rad polaznika koji provodi u pripremi za nastavu i obavljanju zadaća te vrijeme potrebno za vrjednovanje ishoda učenja.

Poželjno je kombinirati module na način da bar jedan od modula sadrži skup ishoda učenja vezanih uz zaštitu na radu i zaštitu okoliša. Posebice je to važno osigurati u programima obrazovanja za stjecanje vještina (rukovatelji), ali nije poželjno zanemariti niti ergonomska načela pri obavljanju pojedinih poslova (primjerice uredskih, administrativnih, blagajničkih, uz primjenu računala i sl.). Umjesto kombiniranja skupova ishoda učenja koji sadrže ishode vezane uz zaštitu na radu, predlagatelj programa može navesti samo teme vezane uz zaštitu na radu i zaštitu okoliša te ergonomska načela, ako su u svrhu stjecanja navedenih ishoda učenja, odnosno ako se mogu povezati s navedenim ishodima učenja u programu.

U primjeru nastavnog plana iz *Programa za stjecanje mikrokvalifikacije internetski marketing i brendiranje* vidljivo je prosječno potrebno ukupno vrijeme za učenje i poučavanje (uključujući vođeni proces učenja i poučavanja, samostalne aktivnosti polaznika, učenje temeljeno na radu i integrirano vrjednovanje).

Redni broj	NAZIV MODULA	POPIS SKUPOVA ISHODA UČENJA	Razina	Obujam CSVET	Broj sati			
					VPUP	UTR	SAP	UKUPNO
1.	Marketinška komunikacija	Internetska marketinška komunikacija	4	3	22	30	23	75
2.	Marketinška kampanja u svrhu promocije i brendiranja	Brendiranje u online poslovanju	4	3	30	22	23	75
		Internetska marketinška kampanja	4	3	25	32	18	75
Ukupno:				9	77	84	64	225

VPUP – vođeni proces učenja i poučavanja

UTR – učenje temeljeno na radu

SAP – samostalne aktivnosti polaznika

Tablica 7. Nastavni plan iz Programa za stjecanje mikrokvalifikacije internetski marketing i brendiranje

U izradi standarda kvalifikacija obujam skupova ishoda učenja računao se na način da je jedan kreditni bod predstavljao 25 sati rada polaznika.

Slijedom toga, ukupno trajanje programa obrazovanja određuje se temeljem prethodno navedene odluke, pa se u sustavu obrazovanja odraslih preuzima vrijednost boda od 25 sati u trajanju od 60 minuta.

Predlagatelj programa obrazovanja predlaže udio vođenog procesa učenja i poučavanja, udio učenja temeljenog na radu i udio samostalnih aktivnosti polaznika. Prijedlog se treba temeljiti na odgovarajućoj procjeni broja sati potrebnih za pojedini način stjecanja ishoda učenja, uzimajući u obzir:

- obujam svih skupova ishoda učenja
- načine učenja i razinu motiviranosti odraslih polaznika
- načine izvođenja nastave
- ishode učenja – radi li se o stjecanju znanja i/ili vještina.

Preporuka je da **samostalno učenje iznosi najviše 10%** u programima za stjecanje **mikrokvalifikacija obujma od 2 do 5 CSVET-a**, odnosno **najviše 20%** u u programima za stjecanje **mikrokvalifikacija obujma od 6 do 9 CSVET-a**. Iznimka mogu biti informatički programi s mogućim većim udjelom samostalnog rada.

7.3. Razrada modula i skupova ishoda učenja

7.3.1. Naziv modula

NAZIV MODULA	Marketinška kampanja u svrhu promocije i brendiranja
--------------	--

Nazivi modula kao i nazivi programa koji nastaju kombiniranjem više skupova ishoda učenja trebaju transparentno sadržavati sažetu informaciju iz koje se može iščitati koje se kompetencije stječu njegovim završetkom. Naziv modula trebao bi ukazivati na određeni ključni(e) posao/poslove.

7.3.2. Šifra modula

Šifra modula	M – 0901/O – 22/01
--------------	--------------------

Šifriranje modula s ciljem prepoznatljivosti njegove pripadnosti određenom obrazovnom sektoru i podsektoru, njegovog statusa (obvezni, izborni), godine izrade te rednog broja prema nastanku, vrši se na sljedeći način:

Primjer: **M – 0901/O – 22/01**

Objašnjenje:

M – modul

09 – sektor: Ekonomija, trgovina i poslovna administracija

01 – podsektor Ekonomija

O – Obvezni modul

22 – 2022. godina; godina izrade

01 – prvi modul razvijen unutar tog sektora, podsektora

7.3.3. Kvalifikacije nastavnika koji sudjeluju u realizaciji modula

Kvalifikacije nastavnika koji sudjeluju u realizaciji modula	<i>(staviti poveznicu na standard kvalifikacije u ISRHKO-u)</i>
--	---

Standardom kvalifikacije za svaki skup ishoda učenja određeni su kadrovski uvjeti potrebni za stjecanje skupa ishoda učenja. Pri izradi programa obrazovanja ti se kadrovski uvjeti preuzimaju iz standarda kvalifikacije kojem preuzeti skup ishoda učenja pripadaju da se na njega navede poveznica.

Primerice: najmanje razina 7.1 HKO-a (300 ECTS) odgovarajućeg profila. Specifična znanja povezana sa SIU mogu biti stečena formalnim obrazovanjem, neformalnim i informalnim učenjem.

Navedeno nije potrebno navoditi u ovom obrascu, nego samo poveznicu na standard kvalifikacije iz Registra HKO-a, iz kojeg je preuzet skup ishoda učenja.

Programom obrazovanja za stjecanje cjelovitih, djelomičnih i mikrokvalifikacija (skupova ishoda učenja), kvalifikacije nastavnika približe se mogu odrediti ako to specifičnosti programa zahtijevaju.

7.3.4. Obujam modula

Obujam modula (CSVET)	3 CSVET
-----------------------	----------------

U ovom dijelu obrasca navodi se obujam modula u CSVET bodovima i označava vrijeme koje je potrebno prosječnom plazniku da bi stekao ishode učenja obuhvaćene modulom. Unosi se zbroj CSVET bodova potreban za stjecanje svih skupova ishoda učenja koji se nalaze u modulu. Kao što je više puta navedeno, skup ishoda učenja označava najmanji cjeloviti skup povezanih ishoda učenja koji se sastoji od 4 do 10 ishoda učenja, a njihov ukupni obujam iznosi u pravilu od 1 do 10 CSVET-a. Minimalan obujam jednog modula jest obujam jednog skupa ishoda

učenja iako je preporučljivo da modul čini više skupova ishoda učenja povezanih u logičnu cjelinu. Preporuča se da modul ima najmanje 3, a najviše 12 CSVET-a - iznimku u obujmu modula čine oni moduli koji se ostvaruju samo u oblicima učenja temeljenog na radu, a oni mogu imati do 20 CSVET bodova. Također, iznimka mogu biti i kraći programi za stjecanje mikrokvalifikacija koji se temelje na jednom skupu ishoda učenja, uz preporuku da imaju minimalno 2 CSVET boda.

7.3.5. Načini stjecanja ishoda učenja

Načini stjecanja ishoda učenja (od –do, postotak)	Vođeni proces učenja i poučavanja	Oblici učenja temeljenog na radu	Samostalne aktivnosti polaznika
	22 (29%)	30 (40%)	23 (31%)

Kao što je već objašnjeno u uvodnim poglavljima ove metodologije, suvremeno planiranje kurikulumu naglasak stavlja na povezivanje institucionalnog poučavanja i samostalnog učenja polaznika. Naglasak se, osim na nastavnikovo poučavanje, stavlja na polaznikovu aktivnost. Stoga je potrebno definirati prosječno vrijeme potrebno za ostvarivanje ishoda učenja propisanih modulom koje uključuje i samostalan rad polaznika.

U skladu s obujmom i značajkama modula, u ovom dijelu razrade modula potrebno je procijeniti i postotke za svaku od tri kategorije:

- **vođeni proces učenja i poučavanja** (izravan proces učenja i poučavanja, vježbe, prezentiranje, demonstraciju, i dr.)
- **oblici učenja temeljenog na radu** (stjecanje vještina u svijetu rada, ustanovama, regionalnim centrima kompetentnosti)
- **samostalnim aktivnostima polaznika** (odnosi se na čitanje, izradu seminarskih zadataka, prezentacija, rad na projektima, izrada domaćih zadaća, učenje za usmeni i/ili pisani ispit, e-učenje).

Procjena o tome koliki će biti pojedini postotci leži u planiranju načina ostvarivanja ishoda učenja. Neki moduli su po naravi više teorijski, a neki više praktični. U teorijskim modulima će prosječno biti manji postotak u kategoriji *Oblici učenja temeljenog na radu*, a veći u kategoriji *Vođeni proces učenja i poučavanja*, dok će u praktičnom biti obrnuto.

7.3.6. Status modula

Status modula (obvezni/izborni)	obvezni
------------------------------------	---------

Modul, kao dio programa za stjecanje mikrokvalifikacije, djelomične ili cjelovite kvalifikacije, može imati status obveznog ili izbornog. Obvezne module čine skupovi ishoda učenja koji osiguravaju stjecanje kompetencija nužnih za obavljanje ključnog(ih) poslova određenih zanimanja. Dio programa mogu činiti i izborni moduli koji vode do stjecanja specifičnih kompetencija, potrebnih na pojedinim radnim mjestima koji se u programu mogu nuditi opcionalno.

7.3.7. Cilj (opis) modula

Cilj (opis) modula	Cilj modula je polaznicima omogućiti stjecanje znanja i vještina potrebnih za osmišljavanje marketinške komunikacije u cilju povećanja vidljivosti poslovanja i povezivanja s korisnicima kroz digitalne kanale. Uz navedeno, polaznici će moći procijeniti važnost sadržajnog (<i>content</i>) marketinga u cilju usmjeravanja ciljnoj publici te influencer marketinga kao jednog od oblika oglašavanja u marketinškoj komunikaciji.
--------------------	--

Cilj modula izražava objedinjene ishode učenja, odnosno znanja i vještine koja će polaznici postići kroz vođeni proces učenja, učenja temeljenog na radu i samostalnih aktivnosti, to jest prema razvoju kojih kompetencija će polaznici biti usmjeravani. Bitno je razlikovati ciljeve modula od ishoda učenja koji se žele postići kod učenika – iako vode istom cilju.

7.3.8. Ključni pojmovi

Ključni pojmovi	<i>e-mail marketing, viralni marketing, marketing društvenih mreža, udruženi marketing, marketing s dozvolom, influencer marketing, SEO optimizacija, društveni mediji</i>
-----------------	--

Sukladno načelima kurikuluskog planiranja, umjesto sadržaja upisuju se ključni pojmovi. Ključni pojmovi dodatno pojašnjavaju ishode učenja i najmanji su elementi programa obrazovanja. Nisu cilj, ali su sredstvo za dostizanje cilja. Ključni pojmovi isključivo sadržaj, već daju jasno usmjerenje učenju i poučavanju u pojedinom modulu.

Ključni pojmovi mogu pomoći pri izradi modula i pri planiranju cjelokupnog strukovnog kurikuluma jer omogućuju provjeru da se ključni pojmovi u različitim modulima ne ponavljaju, već nadograđuju jedan na drugi.

Broj ključnih pojmova ovisi o složenosti ishoda učenja i o obujmu samog modula. Ipak, preporučljivo je da se navede od 5 do 10 ključnih pojmova za svaki modul.

Kriteriji na kojima se temelji odluka o ključnim pojmovima jesu:

- ostvarivanje ishoda učenja i usmjeravanje na najvažnije pojmove
- odabir ključnih tema i sadržaja potrebnih za djelotvorno sudjelovanje polaznika u suvremenom društvenom životu i svijetu rada
- relevantnost sadržaja iz perspektive polaznika, odnosno njihovih osobnih, trenutačnih i budućih potreba i interesa
- ograničenost dostupnog vremena za učenje i poučavanje u okviru modula.

7.3.9. Oblici učenja temeljenog na radu

Oblici učenja temeljenog na radu	Učenje temeljeno na radu integrirano je u program obrazovanja uz uporabu simulacija i stvarnih projektnih zadataka u poslovnome sektoru i provodi se u specijaliziranim učionicama ustanove. Polaznik samostalno na računalu rješava projektne i problemske zadatke u odabranom programu. Zadaci su kraći i temelje se na primjeni u struci. Koncipirani su na način da razviju kreativnost polaznika uz suvremeni pristup rješavanja zadanog zadatka. Nastavnik zadaje problemsku situaciju, a polaznici koristeći se stečenim znanjem i vještinama, osmišljavaju i rješavaju zadani zadatak.
----------------------------------	--

Učenje temeljeno na radu sastavni je dio programa obrazovanja odraslih koji imaju integrirane vježbe i/ili praktičnu nastavu u okviru kojih se stječu znanja i vještine u radnom okruženju (stvarno radno okruženje ili simulirani uvjeti rada) podižući kvalitetu obrazovanja odraslih. Ustanova za obrazovanje odraslih provodi programe koji se temelje na učenju na radu kroz sljedeće oblike:

- Učenje temeljeno na radu integrirano je u program obrazovanja kroz praktikum, laboratorije ili radionice uz uporabu simulacija i stvarnih projektnih zadataka u poslovnome sektoru što je uvjetovano materijalnim i prostornim uvjetima za izvođenje vježbi i/ili praktične nastave.
- Kombinirani program obrazovanja koji obuhvaća kombinaciju učenja u svijetu rada (rad kod poslodavca) te u specijaliziranim prostorima unutar ustanove za obrazovanje odraslih koji u cjelini simuliraju uvjete iz svijeta rada.
- Učenje na radnome mjestu koje uključuje razdoblja učenja na radnome mjestu kod poslodavaca. Učenjem na radnome mjestu polaznik se postupno uvodi u svijet rada te mu se omogućuje sudjelovanje u radnome procesu u kontroliranim uvjetima sve dok ne stekne potpune kompetencije za određenu kvalifikaciju.

Sve vježbe nisu učenje temeljeno na radu, što ne umanjuje njihovu vrijednost. Vježbe koje se izvode tako da je polaznik u situaciji u kakvoj će se naći kod poslodavca, da ima takve radne zadatke i resurse na raspolaganju mogu se smatrati učenjem temeljenom na radu.

Ustanove za obrazovanje odraslih ostvaruju suradnju s gospodarskim subjektima angažirajući mentore kod poslodavaca ili ostvaruju suradnju s ustanovama za obrazovanje odraslih ili regionalnim centrima kompetentnosti kroz ugovor o suradnji čime u program implementiraju nove tehnologije u procesu učenja i poučavanja. Time podižu kvalitetu obrazovanja te ostvaruju suradnički odnos između ustanova za strukovno obrazovanje, gospodarstva i polaznika čime polaznika čine fleksibilnim, spremnijim i prilagodljivim za tržište rada.

Za uspješno provođenje učenja temeljenog na radu nužno je stvoriti uvjete suradnje i partnerstva gospodarstva te nadležnih institucija na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Obujam učenja temeljenog na radu u skladu je s Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje, koji definira udio učenja temeljenog na radu za razine cjelovite kvalifikacije 2 do 5 prema HKO-u.

Za svaki pojedini modul potrebno je navesti i pripadajuće preporuke za učenje koje se temelji na radu.

Svaka preporuka treba sadržavati okvirni primjer učenja koje se temelji na radu (npr. situacijsko učenje), koji je primjenjiv u procesu učenja i poučavanja kako u ustanovi za obrazovanje odraslih, tako i u svijetu rada.

7.3.10. Literatura i specifična nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula

Literatura i specifična nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula	Preporučena literatura: 1. Blažeković, K. (2020): Sadržajni marketing. Sveučilište u Puli, Pula 2. Kingsnorth, S. (2019): Digital Marketing Strategy: An Integrated Approach to Online Marketing, 2nd Edition. Kogan Page Ltd, New York 3. Marketing, 2019., nezavisni nakladnik 4. McGraw-Hill Education, New York 5. Pulizzi, J. (2013): Epic Content Marketing: How to Tell a Different Story, Break through the Clutter, and Win More Customers by Marketing Less. 6. Rezo, D. (2016): Percepcija promotivnih poruka pri donošenju kupovne odluke. Sveučilište u Splitu, Split 7. Ružić, D. (2003): e – Marketing, Sveučilište J. J. Strossmayera. Ekonomski fakultet Osijek. Osijek 8. Taroni, R. (2019): Instagram Influencer Marketing Secrets 2019., nezavisni nakladnik 9. Ofobike, H. (2019): A Complete Guide to Influencer 9. HubSpot learning centre - https://academy.hubspot.com/
--	--

	10. Google learning centre – https://support.google.com/a/users/?hl=en#topic=9917952 Za realizaciju nastave mogu se koristiti: 11. programi za obradu teksta, slike, prezentacije (softver koji se može koristiti MS Office paket) 12. društvene mreže ovisno o popularnosti/aktualnosti (Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Pinterest, TikTok,...) 13. marketing tražilice (Yahoo Ads, Google Ads, Bing Ads,...)
--	--

S obzirom da su materijalni uvjeti za realizaciju skupova ishoda učenja pojedinih modula već određeni standardom kvalifikacije, i navedeni u Općem dijelu, u rubrici Materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa, u ovom dijelu programa obrazovanja navode se literatura i specifičnanastavna sredstva potrebna za realizaciju modula, video i audio materijali, informatički alati, katalozi, uzorci materijala i alata i sl.

7.3.11. Skup ishoda učenja

Skup ishoda učenja iz SK	Internetska marketinška komunikacija
--------------------------	--------------------------------------

Za svaki preuzeti skup ishoda učenja, koji je sastavni dio modula, navodi se isti naziv kao i u Registru HKO-a/Podregistru standarda kvalifikacija. Popunjava se onoliko puta koliko je skupova ishoda učenja u modulu.

7.3.12. Ishodi učenja

Ishodi učenja
1. razlikovati vrste internetske marketinške komunikacije u poslovanju
2. osmisлити marketinšku komunikaciju u digitalnom poslovnom okruženju u cilju povećanja vidljivosti poslovanja
3. protumačiti važnost sadržajnog ("content") marketinga
4. procijeniti važnost "influencer" marketinga u cilju povećanja vidljivosti poslovanja
5. prepoznati važnost društvenih medija u marketinškoj internetskoj komunikaciji

Za svaki, pojedinačno prikazan preuzeti skup ishoda učenja iz Registra HKO-a/Podregistra standarda kvalifikacija, koji je sastavni dio modula, navode se svi ishodi učenja koji su dio tog skupa ishoda učenja, i to istim redoslijedom.

Ishodi učenja, koji su dio skupa ishoda učenja, navedeni su na najnižoj razini usvojenosti koja se očekuje na kraju obrazovanja polaznika.

7.3.13. Dominantan nastavni sustav i opis načina ostvarivanja SIU

Dominantan nastavni sustav i opis načina ostvarivanja SIU
Dominantni nastavni sustavi ovoga modula su heuristička i dijelom predavačka nastava. Tijekom realizacije nastavnih sadržaja unutar modula nastavnik prvo predavačkom nastavom iznosi ključne pojmove i potrebna saznanja o oblicima marketinške komunikacije poput internetskog oglašavanja, oglašavanja putem ključnih riječi, e-mail marketinga te korištenja društvenih medija. Nakon toga, heurističkim pristupom polaznici individualno dolaze do saznanja o važnosti ključnih elemenata strategije marketinga (temeljnih vrijednosti poslovanja, ciljnoj publici, postavljenim ciljevima, vremenskom okviru i budžetu) s ciljem izgradnje digitalne marketinške kampanje u digitalnom poslovnom okruženju. Nastavnik predavačkom nastavom tumači važnost sadržajnog marketinga koji se koristi na različitim komunikacijskim kanalima u cilju usmjeravanja ciljnoj publici kao i važnost <i>influencer</i> marketinga u cilju povećanja vidljivosti poslovanja. Polaznici samostalno rješavaju problemske zadatke koristeći teorijska znanja o internetskoj marketinškoj komunikaciji koju su usvojili tijekom obrade nastavnih sadržaja, a nastavnik u slučaju potrebe pomaže i usmjerava polaznika prema mogućem rješenju. Također, nastavnik polazniku daje povratnu informaciju o uspješnosti rješavanja problema. Po završetku modula, polaznik individualno rješava kompleksniji projektni zadatak koji objedinjuje aktivnosti svih ishoda učenja, a rezultat je objavljen digitalni sadržaj u planiranoj marketinškoj kampanji na različitim digitalnim komunikacijskim kanalima. Program će se provoditi redovitom nastavom (vođeni proces učenja i poučavanja i učenje temeljeno na radu) uz mogućnost izvođenja putem online prijenosa u stvarnom vremenu. Polaznicima će, uz neposredno pohađanje teorijske nastave u učionici biti omogućeno praćenje nastavnih sadržaja putem online prijenosa u stvarnom vremenu, putem aplikacija i alata za virtualno učenje na odgovarajućim platformama i odgovarajućim programskim alatima (npr. Zoom, Microsoft Teams i sl.). Ovakav način komunikacije omogućava interaktivnost kroz zvučnu, vizualnu i pisanu (chat) komunikaciju uz korištenje računala (tableta ili pametnog telefona) i internet veze. Polaznici su dužni sudjelovati na nastavi i poštivati sva pravila u učionici na daljinu kao i uživo na nastavi.

U ovom dijelu obrasca upisuju se i opisuju prevladavajući nastavni sustavi, oblici rada, učenja i poučavanja te se određuje redoslijed poučavanja teorijskih sadržaja i usmjeravanja razvoja praktičnih vještina za svaki od skupova ishoda učenja u modulu, odnosno trebaju biti sadržane smjernice za ostvarivanje ishoda učenja kojima se поближе objašnjavaju specifičnosti implementacije ishoda učenja opisanih modulom u procesu učenja i poučavanja. Cilj im je:

- obratiti pažnju nastavnicima na specifičnosti i teškoće koje se mogu pojaviti pri izvedbi modula
- preporučiti najbolje načine (**nastavne strategije i metode, oblike rada, medije**) izvedbe procesa učenja i poučavanja
- preporučiti način povezivanja učenja koje se temelji na radu s procesom učenja i poučavanja i samostalnim učenjem.

Preporučene elemente nastavnici mogu birati na temelju vlastite procjene primjerenosti i relevantnosti za ostvarivanje ishoda učenja u učioničkom, simuliranom ili realnom okruženju.

Potrebno je dati metodičke preporuke vezane uz metode učenja i poučavanja nužne da bi se ostvario jedan ili više ishoda., odnosno opisati dominantni nastavni sustav/e. Time se nastoji bolje objasniti značenje ishoda učenja i sadržaja učenja te detaljnije opisati što predstavlja očekivano učenje. Ti primjeri mogu bolje opisati dubinu i širinu ishoda, posebno kada se odnose na više razine kognitivnih procesa, primjenu znanja i vještina, rješavanje problema i

slično, ali sami ne služe kao prikazi svih mogućih aktivnosti učenja koje polaznici moraju proći niti kao pokazatelji postignuća polaznika.

Prilikom kreiranja postupka poučavanja korisno je procijeniti za koji skup ishoda učenja je bitno da teorija prethodi praksi, a u kojima se polazi od praktičnih vježbi koje vode samostalnom zaključivanju o principima i teorijama na kojima se temelje ili iz kojih proizlaze konkretna znanja i vještina potrebna za obavljanje zadataka. Suvremena nastava naglasak stavlja na procese učenja temeljenog na radu i rješavanju konkretnih problemskim zadataka u kojima je nastavnik moderator procesa, a ne izvor znanja kao i na aktivnoj uključenosti polaznika u nastavni proces.

U ovom dijelu programa treba prikazati prijedloge (i primjere) nastavnicima koji trebaju dodatnu podršku, a koje mogu upotrijebiti za lakše orijentiranje u zahtjevima i za razvijanje zajedničkog razumijevanja o tome što se uči i poučava, kao i za planiranje učenja i poučavanja.

Jednako tako, moguće je predložiti i specifične elemente okruženja za učenje i iskustva učenja koji su potrebni za ostvarivanje ishoda učenja.

Primjereno je navesti glavne obveze polaznika potrebne za postizanje ishoda učenja definiranih modulom. Mogu uključivati, primjerice, aktivnost polaznika na nastavi, odgovornost, spremnost na timski rad, redovitost obavljanja samostalnih zadataka za učenje i slično. Navedene obveze korisne su i kao podloga za vrjednovanje kao učenje i vrjednovanje za učenje, ukoliko se ono kontinuirano provodi.

7.3.14. Nastavne cjeline teme

Nastavne cjeline teme	Marketinška komunikacija u online okruženju Internetski marketinški kanali Sadržajni ili <i>content</i> marketing <i>Influencer</i> marketing Društveni mediji u marketinškoj komunikaciji
-----------------------	--

Kako je propisano *Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje* (2018.), strukovni kurikulum, odnosno modul, sadržava i nastavne cjeline. Nastavne cjeline proizlaze iz ishoda učenja i služe kao razrada ključnih pojmova.

Preporuke za izradu nastavnih cjelina:

- jedan ishod učenja može imati najmanje jednu nastavnu cjelinu
- jedan ishod učenja može imati i više nastavnih cjelina, ovisno o složenosti ishoda učenja
- nastavna cjelina može se strukturirati i na temelju povezivanja više ishoda učenja u modulu, ovisno o samoj nastavnoj problematici, što je u modularnom planiranju i programiranju i preporučljivo, a čine je nastavne teme.

7.3.15. Načini i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja

Načini i primjer vrjednovanja
Opis radne situacije i/ili projektnog zadatka: Polaznik na temelju simulacije iz stvarnog života predlaže marketinšku internetsku komunikaciju. Zadatak: Povećan broj posjetitelja u NP Krka potaknuo je upravu na zapošljavanje još jednog marketinškog suradnika u timu. Na temelju dobivenih smjernica polaznik u ulozi marketinškog suradnika predlaže nove mogućnosti internetske marketinške komunikacije, suradnju s <i>influencerom</i> i sadržaje u cilju povećanja broja posjetitelja NP Krka. Polaznik izrađuje i predstavlja prezentaciju s prijedlozima internetske marketinške komunikacije i moguće buduće suradnje s <i>influencerom</i>. Vrjednovanje: Pomoću unaprijed definiranih kriterija za elemente vrjednovanja (sadržajni marketing, <i>influencermarketing</i>, prijedlozi internetske marketinške komunikacije) vrjednuje se izrađena prezentacija. Polaznik provodi vršnjačko vrjednovanje predstavljene prezentacije.

U opisu načina i primjera vrjednovanja skupa ishoda učenja potrebno je voditi računa o aktivnostima koje je potrebno provesti, ciljevima koje je potrebno pratiti i postići kroz akciju/aktivnost, uvjetima pod kojima se aktivnost provodi, alati koji se koriste, pravila i standardi kojih se treba pridržavati, problemi i izazovi koje je potrebno prevladati te svakako koristiti stvarne/poslovne/životne situacije. Potrebno je i povezati referentne ključne poslove iz standarda zanimanja, kompetencije, i postupke/procedure, zahtjeve radnog mjesta/okoline (oprema, sredstva, alati, materijali).

U ovom dijelu opisuje se radna situacija i/ili projektni zadatak i/ili istraživački zadatak koji sadržava zadatke i primjere kojima se mogu provjeriti svi ishodi učenja u jednom skupu. Za svaki skup ishoda učenja potrebno je izraditi sljedeće elemente: opis radne situacije, zadatak, vrjednovanje za učenje (preporuka), vrjednovanje kao učenje (preporuka) te vrjednovanje naučenog. U procesu vrjednovanja postignuća polaznika poželjno je izraditi i koristiti rubrike za procjenu učenja polaznika i ostvarivanja predviđenih ishoda učenja prema unaprijed jasno definiranim kriterijima. Rubrike sadrže elemente vrjednovanja i opise očekivanih razina postignuća te na taj način omogućuju nastavniku da jasno definira ciljeve učenja, odnosno očekivanja od polaznika. S obzirom na to da jasno definiraju očekivane razine postignuća od najnižih prema višima, rubrike pružaju smjernice polaznicima u procesu učenja jer znaju što se od njih očekuje prilikom vrjednovanja, pa prema tome mogu usmjeriti svoje učenje. Također, nastavnicima rubrika služi kao pomoć u osmišljavanju aktivnosti koje doprinose postizanju zadanih ishoda učenja.

S obzirom na to da rubrike sadrže detaljno razrađene elemente kojima se vrši procjena učenja polaznika, one omogućuju detaljnu analizu njihovih postignuća, utvrđivanje težih elemenata i onih koje polaznici lakše svladavaju. Na taj način rubrike omogućuju revidiranje postavljenih ciljeva i metoda rada u novom ciklusu učenja i poučavanja i lakšu prilagodbu individualnim potrebama polaznika.

7.3.16. Prilagodba iskustava učenja za polaznike/osobe s invaliditetom

Prilagodba iskustava učenja za polaznike/osobe s invaliditetom

<i>(Izraditi način i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja za polaznike/osobe s invaliditetom ako je primjenjivo)</i>
--

Ukoliko se pojedini program za koji je Ministarstvo izdalo odobrenje provodi za osobe s invaliditetom, prilikom organizacije i provedbe nastave potrebno je primijeniti odredbe *Zakona o obrazovanju odraslih* (Narodne novine 144/2021.), članak 22, stavak 3. i 4., u kojima se navodi da su za osobe s invaliditetom ustanove obvezne osigurati razumnu prilagodbu metoda, načina i oblika rada te da ustanove mogu osigurati i druge oblike potpore za osobe s invaliditetom. Te oblike potpore predlagatelj opisuje u ovom dijelu programa.

8. Postupak odobrenja za izvođenje programa obrazovanja

Postupak ishođenja odobrenja za izvođenje programa propisan je *Zakonom o obrazovanju odraslih* prem kojem:

- prije podnošenja zahtjeva Ministarstvu ustanova je dužna pribaviti pozitivno stručno mišljenje na program od Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
- zahtjev i program se dostavljaju Agenciji elektronskim putem na adresu e-pošte progimis@asoo.hr
Na zahtjev je uz podatke o ustanovi (naziv i adresa ustanove, e-mail adresa, telefon za kontakt) potrebno navesti i nazive programa za koje se traži mišljenje.
- na zahtjev ustanove koja predlaže program Agencija izrađuje pisano stručno mišljenje. Agencija u roku od 45 dana od primitka zahtjeva za izdavanjem stručnog mišljenja dostavlja stručno mišljenje na program
- nakon ishođenja pozitivnog stručnog mišljenja od Agencije ustanova dostavlja Ministarstvu zahtjev za odobrenje izvođenja programa
- ustanova može početi s izvođenjem, odnosno provedbom programa nakon odobrenja Ministarstva.

Napomena:

Ustanove mogu međusobno izmjenjivati/preuzimati programe za koje je već izvršena stručna i andragoška procjena usklađenosti programa sa standardom kvalifikacije ili skupom ishoda učenja iz Registra HKO-a te je izdano pozitivno stručno mišljenje. Bitno je navesti od kojeg učilišta je program preuzet uz informaciju o suglasnosti preuzimanja.

9. Prilog – Obrazac za izradu programa obrazovanja

1. OPĆI DIO

OPĆE INFORMACIJE O PROGRAMU OBRAZOVANJA ZA STJECANJE MIKROKVALIFIKACIJE/DJELOMIČNE/CJELOVITE KVALIFIKACIJE		
Sektor Obrazovni sektor		
Naziv programa		
Vrsta programa		
Predlagatelj	Naziv ustanove	
	Adresa	
Razina kvalifikacije/skupa/ova ishoda učenja prema HKO-u	SIU 1: SIU 2: SIU 3:	
Obujam u bodovima (CSVET)		
Dokumenti na temelju kojih je izrađen program obrazovanja za stjecanje kvalifikacija/skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacija)		
Popis standarda zanimanja/skupova kompetencija i datum/i njegove/njihove valjanosti u Registru HKO-a	Popis standarda kvalifikacija i datum/i njegove/njihove valjanosti u Registru HKO-a	Sektorski kurikulum
Uvjeti za upis u program	(npr. posjedovanje prethodne kvalifikacije na 1. razini)	
Uvjeti stjecanja programa (završetka programa)	(npr. stečenih 9 CSVET bodova te uspješna završna provjera)	
Trajanje i načini izvođenja nastave	(navode se načini izvođenja nastave: redovita, nastava na daljinu, broj sati vođenog učenja i poučavanja, učenja temeljenog na radu i samostalnog učenja, oblici učenja temeljenog na radu koji su primjereni za stjecanje kvalifikacije)	
Horizontalna prohodnost	(s obzirom na prethodno završene obrazovne cikluse te prethodno stečene kompetencije/kvalifikacije)	
Vertikalna prohodnost	(s obzirom na prethodno završeno obrazovanje te prethodno stečene kompetencije/kvalifikacija)	
Materijalni uvjeti i okruženje za učenje koji su potrebni za izvedbu programa	(staviti poveznicu na standard kvalifikacije u ISRHKO-u)	
Kompetencije koje se programom stječu		
(navesti najviše 10)		

Preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe programa	(upisuju se preporučeni načini praćenja kvalitete i uspješnosti programa na razini cijelog programa: npr. postignuća polaznika, prolaznost, stjecanje kvalifikacije, samovrjednovanje nastave i nastavnika, vrjednovanje kvalitete programa)
Datum revizije programa	

2. MODULI I SKUPOVI ISHODA UČENJA

Redni broj	NAZIV MODULA	POPIS SKUPOVA ISHODA UČENJA	Razina	Obujam CSVET	Broj sati			
					VPUP	UTR	SAP	UKUPNO
1.								
2.								
Ukupno:								

VPUP – vođeni proces učenja i poučavanja

UTR – učenje temeljeno na radu

SAP – samostalne aktivnosti polaznika

3. RAZRADA MODULA I SKUPOVA ISHODA UČENJA

NAZIV MODULA			
Šifra modula			
Kvalifikacije nastavnika koji sudjeluju u realizaciji modula	(staviti poveznicu na standard kvalifikacije u ISRHKO-u)		
Obujam modula (CSVET)			
Načini stjecanja ishoda učenja (od –do, postotak)	Vođeni proces učenja i poučavanja	Oblici učenja temeljenog na radu	Samostalne aktivnosti polaznika
Status modula (obvezni/izborni)			
Cilj (opis) modula	(upisati cilj modula koristeći do 500 znakova s razmacima)		
Ključni pojmovi	(nabrojati)		
Oblici učenja temeljenog na radu	(opisati koristeći do 1000 znakova s razmacima)		
Literatura i specifična nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula	(Navesti literaturu i specifična nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula, video i audio materijale, informatičke alate, kataloge, uzorke materijala i alata i sl.)		

Skup ishoda učenja iz SK-a⁷:	
Ishodi učenja	
Ishod učenja 1	
Dominantan nastavni sustav i opis načina ostvarivanja SIU	
<i>(Opisati primjenu dominantnog/ih nastavnog/ih sustava, navesti metodičke preporuke vezane uz metode učenja i poučavanja, oblike rada, obveze nastavnika i polaznika koristeći do 1000 znakova s razmacima)</i>	
Nastavne cjeline teme	<i>(nabrojati logičnim slijedom i povezati s ishodima učenja u modulu, prilikom navođenja cjelina/tema treba voditi računa o otvorenosti modula)</i>
Načini i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja	
<i>Način i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja</i>	
Prilagodba iskustava učenja za polaznike/osobe s invaliditetom	
<i>(Izraditi način i primjer vrjednovanja skupa ishoda učenja za polaznike/osobe s invaliditetom ako je primjenjivo)</i>	

⁷Popunjava se onoliko puta koliko je skupova ishoda učenja u modulu.